

Riksdagens protokoll

2004/05:16

Tisdagen den 19 oktober

Kl. 13.30 – 15.02
18.00 – 20.07

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 12 och 13 oktober.

2 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Gustav Fridolin* (mp) av sagt sig uppdraget som suppleant i lagutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Andre vice talmannen meddelade att *Helena Hillar Rosenqvist* (mp) av sagt sig uppdraget som suppleant i kulturutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott

Andre vice talmannen meddelade att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Gunvor G Ericson som suppleant i lagutskottet och i kulturutskottet. Andre vice talmannen meddelade vidare att riksdagsgruppen anmält Gunvor G Ericson som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet under Maria Wetterstrands föräldraledighet.

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Christer Erlandsson som suppleant i lagutskottet och i socialutskottet under Jan Emanuel Johanssons ledighet.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i lagutskottet
Gunvor G Ericson (mp)

suppleant i kulturutskottet
Gunvor G Ericson (mp)

Andre vice talmannen förklarade vald under tiden *den 19 oktober 2004–11 januari 2005* till

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Gunvor G Ericson (mp)

Andre vice talmannen förklarade vald under tiden *den 19 oktober–11 november* till

suppleant i lagutskottet
Christer Erlandsson (s)

suppleant i socialutskottet
Christer Erlandsson (s)

4 § Meddelande om remissdebatt

Andre vice talmannen meddelade att debatt vid remitteringen av prop. 2004/05:21 Drivkrafter för minskad sjukfrånvaro skulle äga rum *onsdagen den 20 oktober kl. 9.00.*

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2004/05:43

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:43 av Sten Tolgfors (m) om vapenembargot mot Folkrepubliken Kina

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 26 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är att det inte gått att finna en debattdag som passar både interpellanten och statsrådet.

Stockholm den 12 oktober 2004

Utrikesdepartementet

Laila Freivalds

Enligt uppdrag

Per Thöresson

Expeditionschef

Interpellation 2004/05:51

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:51 av Gunnar Axén om Stockholms läns landsting och omstruktureringsstödet kommer att besvaras tisdagen den 26 oktober.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.
Stockholm den 14 oktober 2004
Finansdepartementet
Lars-Erik Lövdén

Prot. 2004/05:16
19 oktober

Interpellation 2004/05:53

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:53 av Stefan Attefall om parabolantenner kommer att besvaras tisdagen den 26 oktober.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.
Stockholm den 14 oktober 2004
Finansdepartementet
Lars-Erik Lövdén

6 § Svar på interpellationerna 2004/05:25 om beskattning av energi- besparande åtgärder och 26 om beskattning av fastigheter

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Gunnar Andrén har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stimulera husägare – det må vara villaägare, bostadsrättsinnehavare eller hyresgästföretag – som vidtar åtgärder i riktning att åstadkomma ett mer energisnålt och miljövänligt samhälle. Han har även frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att sprida kunskap om de möjligheter som föreligger inom ramen för nuvarande skattesystem för fler att ha råd att äga sin åretruntbostad eller sitt höst-, vinter-, vår- eller sommarställe.

Jag avser att besvara interpellationerna i ett sammanhang.

En grundläggande princip vid fastighetstaxeringen är att taxeringsvärdet ska återspegla marknadsvärdet. Det betyder att om en miljöinstallation är ekonomiskt fördelaktig för fastighetsägaren på så sätt att boendekostnaden sjunker så stiger i de allra flesta fall marknadsvärdet och därmed stiger också taxeringsvärdet. Detta betyder i sin tur att i och för sig önskvärda miljöinstallationer kan leda till höjd fastighetsskatt. Jag är medveten om att systemet kan te sig motsägelsefullt. Att införa särregler i fastighetstaxeringen för miljöförbättrande åtgärder är emellertid inte någon bra metod. Ett bättre sätt är i stället att, såsom regeringen har tagit initiativ till, på olika sätt stimulera fastighetsägare att investera i åtgärder som är positiva för miljön.

En skattereduktion för vissa miljöinstallationer i småhus har införts från och med årsskiftet. Skattereduktion kan ges för installation av energieffektiva fönster i befintliga småhus samt för installation av biobränsleeldade uppvärmningssystem i nyproducerade småhus.

I 2004 års ekonomiska vårproposition föreslogs ett återinförande av de så kallade ROT-avdragen. Ett sådant ROT-avdrag kan medges för utgifter för arbete i miljöförbättrande riktning till exempel tilläggsisolering eller borring för att kunna installera bergvärme.

När det till sist gäller frågan om att sprida kunskap om det nuvarande skattesystemet så kan jag bara konstatera att det är Skatteverket som har ansvaret för detta.

Anf. 2 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Det intressantaste ordet i svaret var onekligen ordet motsägelsefullt. Minnessvag var ett ord som vi lärde oss för ett tag sedan. Statsrådet betonade ordet motsägelsefullt, och det är det minsta man kan säga om regeringens politik när det gäller att skapa en uthållig energipolitik samtidigt som man beskattar den så högt som möjligt.

Låt mig börja med att säga att fastighetsskatten inte är den mest skadliga skatten från samhällsekonomisk utgångspunkt, tvärtom. De höga skatterna på arbete är långt mer skadliga. Men för enskilda hushåll har fastighetsskatten fullkomligt förödande effekter, inte bara ekonomiska utan också sociala och psykiska effekter. Många människor vet inte om de har råd att bo kvar, och den oron är svår att bära.

Det grundläggande felet med denna skatt, herr statsråd, är och förblir – och det har vi diskuterat många gånger, och jag har aldrig blivit motsagd på den punkten – att det saknas samband mellan debiterad skatt och betalningsförmåga. Beviset för att det är på det sättet är ju att regeringen har tvingats att införa den ena begränsningsregeln efter den andra.

Nu gäller den här debatten inte i första hand fastighetsskatten, utan den gäller miljöinvesteringar. Jag hör till dem – och det gläder säkert finansministern – som har slutat bränna hemma. I mitt fall är orsaken bergvärme. Det är också många grannar som har slutat att bränna. Några håller fast vid att bränna olja, och det beklagliga är att dessa människor premieras av staten genom lägre fastighetsskatt. De håller fast vid uppvärmningssystem som inte är miljövänliga. Ordet är just motsägelsefullt. Staten premierar dålig energihushållning jämfört med god energihushållning. Man får flera poäng, som det heter.

I det hus som jag bor i har jag tidigare bränt upp 116 000 liter norsk olja. Jag är väldigt stolt över att jag under de senaste fem åren inte har gjort av med en enda liter norsk olja. Det tycker jag är en god insats. I gengäld har jag – som många andra människor – fått betala högre fastighetsskatt. Det är denna motsägelsefullhet som statsrådet försöker att komma ifrån genom att använda ordet motsägelsefull. Jag tycker att detta är en absurd konsekvens. Varför bestraffas miljövänligt boende?

Statsministern säger en sak i den här frågan, och Miljöpartiet, som också borde ha varit företrätt här, säger något annat. Men finansministern gör detta av rent fiskala skäl, uppfattar jag det som, för jag tror inte att finansministern i grund och botten gillar det här.

Jag vill avsluta, fru talman, med att säga att bostadsutskottet sade förra året något som var klokt, nämligen att rent fiskala synpunkter inte får ta över i de här sammanhangen.

Anf. 3 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag vill också börja med ordet motsägelsefullt.

Det här är något som Folkpartiet har tagit fasta på på flera ställen i sina bostadsmotioner, för vi ser just detta att det blir väldigt motsägelsefullt för människor när man gör energibesparande åtgärder och de sedan får ett höjt fastighetsvärde som naturligtvis slår igenom som fastighets-skatt. Vi har velat att värdestegringen på fastigheter på grund av sådana här åtgärder inte ska slå igenom i fastighetsbeskattningen.

Vårt grundförslag är att vi ska avveckla fastighetsskatten. Nu har vi ännu inte kommit dithän, men det finns ändå vissa saker i systemet som man kan ändra på. Vi ser det som väldigt kontraproduktivt att ha det på det här sättet.

Finansministern säger i sitt svar att det är bättre med andra åtgärder som regeringen vidtar, att via skattereduktioner av olika slag premiera dessa åtgärder. Men det finns en huvudinvändning mot det. Det är att bidragsreglerna för både ROT-avdragen, som vi ska besluta om endera dagen, och även skattereduktion för miljöåtgärder på småhus – det gäller energiglas och biobränsle, om jag inte minns fel – är tidsbegränsade åtgärder.

Man kan inte ha ett långsiktigt skattesystem som sedan ska kompenseras med tidsbegränsade kortsiktiga bidragssystem på än den ena, än den andra punkten. Den metoden tycker jag inte att man kan falla på. Jag tycker inte att det är ett tillfredsställande svar på frågan.

Jag tycker absolut att finansministern på ett logiskt sätt ska fundera lite grann på att detta med energibesparande åtgärder inte ska slå igenom i fastighetsskatten.

Anf. 4 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Regeringen har gjort en rad insatser för att energieffektivera bland annat på bostadsområdet. Vi har senast i vårbudgeten föreslagit ett antal ROT-avdrag som är riktade både till småhusägare, bostadsrättshavare och den som äger hyresfastigheter i kommunal eller i privat regi. Det har skett både via de traditionella ROT-avdragen och också via särskilt riktade insatser som just gäller energiområdet.

Det är ingen tvekan om, precis som Gunnar Andrén säger, att den som gör en installation i dag av en annan typ av uppvärmning än med traditionell olja gör en stor ekonomisk vinst. Det finns inget skäl att ytterligare via skattesubventioner bygga på just den vinsten. Däremot finns det naturligtvis skäl att se till att man exempelvis kan byta befintliga fönster, som är ett annat sätt att försöka ekonomisera och effektivisera energitillförseln och energikonsumtionen.

Bara skattebortfallet för de miljöförbättrande insatserna i småhus beräknas till ungefär 150 miljoner kronor som en ökad subvention till småhusägare, just för att få till stånd ett bättre energiutnyttjande.

Vi vet ännu inte var skattereduktionen för byggnadsarbete i bostads- hus, det stora ROT-avdraget, kan landa eftersom det alldeles nyligen har införts, i mitten på april. Vi får se resultatet först någon gång framåt nästa höst. Men vid förra tillfället som möjligheten till ROT-avdrag fanns handlade det om miljardbelopp. Det är säkerligen en väldigt stark stimulans också för enskilda att bidra med olika ombyggnadsåtgärder.

Sedan måste jag säga att jag tycker att det är konstigt att Folkpartiet vill ha ett ännu mer sönderhackat skattesystem. I vanliga fall brukar Folkpartiet säga att vi har ett skattesystem som är svåröverskådligt. Nu skulle man vilja ha ett skattesystem där man inte ska räkna upp värdet på fastigheterna med de generella värdestegringar som sker, utan vissa saker ska det göras undantag för. Då blir det naturligtvis ännu mer svåröverskådligt hur fastighetstaxeringen kan komma att se ut.

Jag vill påminna om att regeringens ambition har varit den motsatta, att försöka förenkla fastighetstaxeringen. Och genom att införa enklare

regler som gynnar framför allt småhusägare med låga inkomster har vi bidragit till att ingen betalar mer än exempelvis 5 % av sin inkomst i fastighetsskatt. Vi har sänkt förmögenhetsskatten vid ett antal tillfällen. Det har verkligen också varit ett stöd för utsatta grupper.

Jag tror att det är viktigt att i fortsättningen hitta den mest effektiva metoden att stimulera energieffektivisering. Det tror jag att man kan göra via de särskilda insatserna för miljöförbättrande installationer i småhus, ROT-avdraget och en del andra insatser som regeringen har föreslagit eller redan genomfört. Men att ytterligare krångla till skattesystemet, som Folkpartiet vill göra, är inget som jag vill rekommendera.

Anf. 5 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag tror att på den här punkten kan vi vara eniga, men vi vill gå helt olika vägar. Vi vill ju ta bort fastighetsskatten, och det är inte att krångla till det. Det skulle vara en kolossal förenkling.

Sedan är det en helt annan sak att jag också är absolut förespråkare av korrekta taxeringsvärden. De behövs i många andra sammanhang. Det är klart att om marknadsvärdet hade fått avgöra när man fastställde taxeringsvärdena, hade det så klart vid ett köp, eller ett nytt fång som det på juridiskt språk heter, avspeglat sig i ett nytt taxeringsvärde. Här är det fråga om någonting helt annat. Om grannarna gör en installation och får höjda taxeringsvärden påverkar det mitt taxeringsvärde, och jag kan inte själv påverka detta.

Vi kanske kan ta diskussionen om hur man fastställer just taxeringsvärden vid ett annat tillfälle. Där har vi också olika meningar om vad som är rationellt när det gäller värdeområden och allt möjligt. Det är ibland en ganska teknisk fråga.

Men ordet var motsägelsefullt, och nu måste jag be kammaren att lägga märke till att finansministern anför ett helt nytt argument för införandet av ROT-avdragen. De har behandlats i skatteutskottet, och de ska vi besluta om i morgon. Det är visserligen fråga om samverkande miljöhänsyn. Men det som är skälet är att vi ska få en bättre arbetsmarknad. Regeringen har själv sagt att det är av arbetsmarknadsskäl. Men nu när det passar är det miljöskäl. Regeringen måste någon gång bestämma sig. Man får inte vara hur motsägelsefull som helst. Jag håller med om att båda sakerna gynnas, men ROT-avdragen skulle införas för att stimulera arbetsmarknaden för byggnadsarbetare.

Om vi nu ska gå tillbaka till fastighetsskatten är frågan: Vad är fastighetsskatt för någonting? Då brukar finansministern alltid luta sig tungt mot Bo Lundgren. Det är enda gången som han gör detta när det är fråga om en kapitalskatt. Och då glömmar han alltid att det var under 1984–1985 års riksdag som Olof Palme och Hans Gustavsson införde fastighetsskatten som ersättning för hyreshusavgiften.

Jag godtar, finansministern, att detta är en kapitalskatt. Men om man har en kapitalskatt, hur är det då möjligt att införa en massa reduktionsregler, begränsningsregler, i denna? Jo, det beror på att man blandar samman två helt olika principer, nämligen likviditetsprincipen och debiteringsprincipen. Det är inte rimligt om man till exempel har gjort en installation – och vi är eniga om det angelägna i dessa installationer – att hamna i den situationen att man får höjd fastighetsskatt så att man inte har råd att betala därför att man inte har likviditet. Det är detta som är det

stora problemet, att man inte har likviditet. Man kan inte sälja en gavel, man kan inte sälja ett tak. Det är det som är det stora problemet.

Detta problem löser regeringen gång efter annan genom att införa den ena reduktionsregeln efter den andra. Och jag är tvärsäker på att detta inte är det sista vi har hört från denna regering när det gäller reduktioner av fastighetsskatter. Det kommer mera. Det har jag sagt en gång tidigare. Då fick jag rätt. Jag säger det en gång till: Det kommer mera.

Anf. 6 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Det är naturligtvis inte så att Folkpartiet vill krångla till fastighetsskattesystemet. Det är precis som Gunnar Andrén säger: Vi vill avveckla fastighetsskatten. Att det får sådana här motsägelsefulla utfall när det gäller energibesparande åtgärder är bara ytterligare ett argument.

Jag vill återkomma till detta med att använda skattereduktion som ett medel i stället för att ta i själva problemet kring beskattningen. Om man fattar sig lite kort kan man säga att det alltså blir en skattereduktion för en åtgärd. Det blir som ett bidrag som man sedan ska betala den framtida fastighetsskatten med. Det är en motsägelse som människor har väldigt svårt att förstå.

Jag vidhåller att det är motsägelsefullt och kontraproduktivt att man får betala skatt eftersom fastighetsvärdet stiger på grund av energibesparande åtgärder. Det här är någonting som man måste ta bort.

Anf. 7 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Att vara folkpartist och liberal är ju att vara kluven. Men, Gunnar Andrén, det är också svårt för dig att hålla ordning på två olika tankegångar samtidigt. Man kan faktiskt införa ROT-avdrag både för att stimulera att fler byggnadsarbetare får jobb, det vill säga motverka arbetslösheten, och samtidigt se till att en del av de här jobben används på ett sådant sätt att man sparar energi. Det ena motsäger inte det andra. Det är fullt möjligt att göra båda sakerna samtidigt. Det borde vara möjligt att se också för en folkpartist.

Sedan är det en realitet att vår fastighetsskatt i Sverige är relativt låg. I USA är fastighetsskatten två tre gånger högre än i Sverige. Den är också högre i Frankrike och England. I många länder i Europa har man minst den dubbla fastighetsskatten jämfört med Sverige. Vi har dessutom infört regler på den socialdemokratiska regeringens initiativ för att gynna den som har små inkomster. Det handlar om regler som begränsar fastighetsskatten och förmögenhetsskatten.

Då kan man säga att det strider mot vissa principer. Ja, det är väl så att om man ska ha en helt strikt fastighetsbeskattning som handlar om att beskatta fastigheter som annan form av kapital kan man säga att vi inte ska bry oss om hur situationen är i dagsläget. Det är det vi har sagt att det inte är möjligt att göra, utan vi måste ta hänsyn till att vi, framför allt i början av 2000-talet, hade en kraftig prisstegring, inte minst i storstadsområdena. Det var därför regeringen också införde de här begränsningsreglerna. Det har gjort att många äldre människor, många pensionärer, många låginkomsttagare, har kunnat bo kvar i sina fastigheter tack vare den här begränsningen att man betalar högst 5 % av sin inkomst i fastighetsskatt.

Prot. 2004/05:16
19 oktober

Svar på
interpellationer

Det har Folkpartiet varit emot. Folkpartiet har inte velat hjälpa låginkomsttagarna. Folkpartiet säger i stället: Vi ska avskaffa fastighetsskatten. Det har man sagt år efter år. Men inte ett enda år har Folkpartiet kunnat visa hur man avskaffar fastighetsskatten. Den ger runt 25 miljarder kronor. Det är lika mycket pengar som hela barnbidraget kostar. Min motfråga till Folkpartiet är ju alltid: Vill ni avskaffa barnbidraget då, för att finansiera avskaffandet av fastighetsskatten? Eller vad har ni för finansiering?

Anf. 8 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Det är svårt att gå från en seriös diskussion till en vulgärargumentation. Statsrådet Ringholm vet mycket väl att Folkpartiet inte anser att det är möjligt att avskaffa fastighetsskatten i ett drag. Att ens antyda detta är bara fräckt. Men framför allt visar det att man inte vill diskutera i sak. Jag tycker faktiskt att statsrådet ska be om ursäkt för detta. Vi vill väl inte avskaffa barnbidraget! Vad är det för insinuation?

Om statsrådet hade bekvämat sig, och det gör man ändå i skatteutskottet, att läsa vad de andra partierna tycker, hade han kunnat se att Folkpartiet säger att det inte går att avskaffa fastighetsskatten i ett enda drag. Det är fräckt, och det är oförsäamt mot kammaren vill jag gärna säga, att ens påstå att vi skulle vilja ta bort barnbidragen för att få de här pengarna. Vi har sagt att vi i första hand, och vi kan bara överblicka ett år, vill sänka med 20 %. Vi vill också höja reavinstbeskattningen, för där har man riktiga pengar. Då får man ett netto som jag inte riktigt kommer ihåg, men det kanske är 2–3 miljarder. Det varierar lite.

Det är fräckt mot kammaren och Sveriges folk att statsrådet påstår något som han vet bättre. Det reagerar jag mycket bestämt mot. Jag kan över huvud taget inte delta i en sådan debatt. Det går ju inte.

Sedan säger statsrådet något annat: Att jag inte kan hålla två tankar i huvudet på en gång. Det är möjligt att det är svårt. Vad jag anförde var bara något om huvudargumentet när vi i skatteutskottet har hanterat frågan om ROT-avdragen. Jag medger gärna att statsrådet har rätt i att det också finns en positiv sida i hur man lägger ut det. Man hade kunnat lägga ut det på ett annat sätt, denna stimulans. Det medger jag gärna. Men det var huvudargumentet som jag tyckte var motsägelsefullt. Från att vi i skatteutskottet hade arbetsstimulans som huvudargument är det nu miljön som blivit huvudsaken. Men jag medger gärna, för jag vill inte vara vulgär, att det är samverkande, goda saker.

Fru talman! Jag hade gärna velat återkomma till några andra saker som var väldigt felaktigt beskrivna, men jag får ta det i något annat sammanhang.

Anf. 9 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag noterar tacksamt att Gunnar Andrén förstår att man faktiskt både kan främja byggnadsarbete, motverka arbetslösheten och samtidigt spara energi. Det är bra att Gunnar Andrén inser det.

Sedan, Gunnar Andrén, är det ju så att varje gång vi socialdemokrater har föreslagit förbättringar av fastighetsskatten, förbättringar som gäller just låginkomsttagare och pensionärer, har Folkpartiet sagt nej. Och så har Folkpartiet sagt som Gunnar Andrén gjorde förut: Vi vill avskaffa fastighetsskatten i stället. Nu står Gunnar Andrén och erkänner och säger

att Folkpartiet inte kan avskaffa fastighetsskatten. Det är ju det vi har sagt hela tiden.

Jag noterar att Gunnar Andrén och Folkpartiet nu backar. De drar sig tillbaka och säger att nej, det går inte att avskaffa fastighetsskatten. Men varför använder ni det argumentet då, när ni själva erkänner att ni inte klarar av att avskaffa fastighetsskatten? Om ni skulle avskaffa fastighetsskatten, och varken ni, Moderaterna eller något annat borgerligt parti har ju orkat föreslå det fast ni hela tiden talar om det, ni lyckas inte utföra det, måste ni samtidigt betala 25 miljarder kronor, lika mycket som våra barnbidrag kostar.

Jag är glad över att Gunnar Andrén och Folkpartiet inte tänker avskaffa barnbidragen för att finansiera slopandet av fastighetsskatten. Men använd då inte argumentet att ni tänker slopa fastighetsskatten, för ni har ju faktiskt inga idéer, inget förslag om det. Ni tar till det när ni är trängda i debatter. Men jag är tacksam för noteringen att Folkpartiet numera inser att det inte är möjligt att avskaffa fastighetsskatten. Använd då inte heller det i argumentationen!

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellationerna 2004/05:27 och 31 om medlemsavgifter till EU, EU-medel till bönderna och utgiftstaket i budgeten

Anf. 10 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Birgitta Sellén har frågat mig dels hur jag har gjort bedömningen att staten, som hon uttrycker det, lånar pengar från Sveriges jordbrukare för att hålla utgiftstaket, dels hur jag avser att göra i fortsättningen vad gäller den saken.

Staffan Danielsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att dels undvika att även i år förskjuta inbetalningen till EU, dels inte avstå från att rekvirera medel till bönderna när de blir tillgängliga i EU.

Sunda offentliga finanser är en förutsättning för tillväxt, sysselsättning och välfärd. Budgetpolitikens främsta styrinstrument är utgiftstaken. Utgiftstaken har bidragit till att Sverige jämfört med många andra länder har starka offentliga finanser trots en utdragen internationell lågkonjunktur. Utgiftstaket har klarats varje år sedan det infördes 1997, och regeringen är fast besluten att klara utgiftstaken även framöver.

Om det finns risk för att utgiftstaket ett år kommer att överskridas är regeringen enligt budgetlagen skyldig att vidta eller föreslå riksdagen åtgärder för att undvika detta.

I 2004 års ekonomiska vårproposition gjorde regeringen bedömningen att utgiftstaket för 2004 riskerade att överskridas om inga åtgärder vidtogs. Regeringen aviserade därför en rad utgiftsbegränsande åtgärder. De områden som främst berörs av dessa åtgärder är försvaret, internationellt bistånd, utbildning och universitetsforskning samt jordbruket. Jordbruksområdet var alltså ett av en rad områden där utgiftsbegränsningar infördes för att taket för innevarande år ska klaras. För jordbruksområdet innebär utgiftsbegränsningarna att utbetalningen av vissa stöd kommer att senareläggas från slutet av 2004 till början av 2005. Denna senareläggning är helt i enlighet med de av EU fastställda reglerna för

utbetalning. Till skillnad från vissa andra EU-medlemmar följer Sverige de fastlagda utbetalningstillfällena väl och har aldrig sanktionerats för någon sen stödutbetalning.

Regeringen framhöll också i 2004 års ekonomiska vårproposition att även sedan de aviserade utgiftsbegränsande åtgärderna beaktats är utgiftsläget allvarligt. Regeringen kommer därför noggrant att följa utgiftsutvecklingen och vidta ytterligare åtgärder om utgiftstaket bedöms vara hotat.

I budgetpropositionen för 2005 visar utgiftsprognosen för 2004 att det fortfarande finns risk för att utgiftstaket för 2004 kan komma att överskridas. Regeringen har därför aviserat om ytterligare begränsningar för 2004 som främst berör försvaret och internationellt bistånd.

I budgetpropositionen för 2005, som lades fram i höst, gör regeringen även bedömningen att risken för att utgiftstaket för 2005 överskrids måste åtgärdas. Regeringen avser därför att i myndigheternas regleringsbrev för 2005 besluta om ett antal åtgärder som syftar till att den totala förbrukningen av anslagsbehållningarna netto inte får överstiga noll kronor.

Anf. 11 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Tack för svaret. Företagare ska kunna planera sin ekonomi för att företagets in- och utbetalningar ska kunna fungera på ett tillfredsställande sätt. Svenska jordbrukare är företagare som ska kunna planera sin ekonomi.

Lantbrukare är en företagargrupp som fightas för att konkurrera på lika villkor. Det är verkligen inte lätt alla gånger. När EU-utbetalningarna uteblir för inkomståret 2004 blir det inte lättare att planera verksamheten.

Tidigare år har de senarelagda EU-utbetalningarna begränsats till arealersättningarna. Men den här gången handlar det om betydligt fler ersättningar. Bland de ersättningar som berörs är det förutom arealersättningen djurpremier, den nya mjölkersättningen, vissa miljöersättningar och så vidare. Sammanlagt handlar det om ungefär 6 miljarder kronor.

I andra EU-länder betalas EU-ersättningarna ut så snabbt som möjligt, det vill säga i november–december. I Polen började man betala ut dem så tidigt som i går, den 18 oktober. Sveriges regerings policy rörande dessa utbetalningar ger därför de svenska bönderna en sämre konkurrenssituation jämfört med kollegerna i Europa.

Finansminister Ringholm säger att Sverige betalar ut pengarna inom den tid som sägs i EU:s regler. Det är visserligen sant. Men det blir i senare delen av den perioden.

Inom EU har beslut tagits om att möjliggöra en tidigare utbetalning hösten 2004 för den kompensation till mjölkbönderna som infördes i samband med CAP-reformen. Det har EU medverkat till eftersom man ser att lönsamhetsläget är pressat på den gemensamma EU-marknaden. Eftersom Sverige är en del av den gemensamma marknaden och tillämpar samma jordbrukspolitik som tillämpas i andra länder är det väldigt svårt att förstå varför den svenska regeringen lägger fram förslag som går i helt motsatt riktning.

På det här sättet får svenskt jordbruk ta en orimligt stor börda för att statens utgiftstak ska hållas. Det handlar i realiteten inte om några utgif-

ter för det svenska samhället eftersom detta är medel som finansieras av EU. Men det gör att den likvida situationen i jordbruket i slutet av kalenderåret kommer att bli ohållbar. Särskilt allvarlig kommer situationen att bli i norra Sverige eftersom både kompensationsersättningen och ersättningen till ett öppet odlingslandskap är ersättning som kommer att betalas ut först i början av 2005. Dessa ersättningar är centrala för norra Sverige. Den nya mjölkersättningen är också betydelsefull eftersom mjölkproduktionen är den norra landsändans dominerande produktionsgren.

Svenska mjölkbönder har redan förut en försämrad ekonomi på grund av att de ekonomiska föreningarna har sämre lönsamhet och därmed betalar ut ett lägre pris för mjölken till bonden.

De uppskjutna utbetalningarna innebär att Sveriges jordbrukare får sina pengar en–två månader senare än normalt. För många kan det innebära att de måste ta ett banklån för att klara likviditeten under den tiden. Det betyder räntekostnader som de inte kommer att kompenseras för.

Ett av dagens mejl vittnar om hur en arrendator på ett naturreservat först får låna av sin fru när pengarna inte räcker, och sedan måste han gå till banken.

Om regeringen hade valt att säga till de statsanställda att de inte skulle få ut hela sin lön i november, då är jag övertygad om att det skulle ha blivit ett ramaskri. Men bönderna förväntas stå med kepsen i hand och tiga still eller böna och be hos banken.

Anf. 12 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret. Jag tycker att det var magert. Utgångspunkten för min interpellation var två konstateranden.

För det första: Det är viktigt för både ett hushåll och för en nation att sköta sin ekonomi, anpassa sina utgifter till inkomsterna och se till att ha en rimlig buffert för oförutsedda utgifter. Jag är säker på att finansministern i sin privata ekonomi, utan några utgiftskrävande stödpartier i närheten, tar till en rejäl buffert. Men när statsrådet ansvarar för hela vårt lands ekonomi då budgeteras nästan ingen buffert alls, och det är inte särskilt ansvarsfullt.

För det andra: Det är viktigt för både ett hushåll och en nation att sköta sina åtaganden, undvika böter och se till att de löner, räntor och ersättningar som man har rätt till snarast rekvireras. Och jag är övertygad om att finansministern i sin privata ekonomi inte drabbas av böter eller straffavgifter för att medvetet ha missat förfallodatum på några fakturor.

Men finansministern valde vid årsskiftet att vårt land med vett och vilja skulle missa en inbetalning till EU med böter på 13 miljoner kronor som följd. Självfallet är detta genant för Sverige, och självfallet är dessa pengar en mycket onödigt kostnad. Och finansministern och regeringen har redan beslutat att låta svenska jordbrukare vänta, fullständigt i onödan, på pengar som sedan i går ligger klara i Bryssel för att hämtas hem till Sverige. Pengarna finns där, men Sverige och finansministern säger till EU: Vi vill inte hämta hem dessa pengar till våra hårt pressade jordbrukare som andra länder gör. Behåll dem där nere i Bryssel så att ni kan tjäna några tiotals miljoner kronor i förbättrad likviditet. Det är våra jordbrukare som bjuder. Varsågod!

Jag anser att staten bör vara ett föredöme för sina medborgare och inte ett dåligt exempel.

Varför uppträder Sverige då så här rent ut sagt korkat? Vårt land ådrar sig frivilligt böter och dåligt anseende och avstår från att hämta hem sina bönders pengar trots att de ligger klara där nere för utbetalning, detta trots att alla andra länder med omsorg om sina bondeföretagare gör allt för att omgående ta hem pengarna.

Vi vet vad det beror på. Regeringen vill låtsas som om man respekterar och klarar det fastställda utgiftstaket. Man har ådragit landet för stora utgifter, och man har budgeterat alldeles för små marginaler. Jag menar att budgettaket i praktiken är spräckt. Men för att då ge bilden av handlingskraft och ekonomisk professionalitet ådrar man sig medvetet böter och avstår från att ta hem böndernas pengar. Jag tycker att det är litet ynkligt.

När man funderar på vilka utgifter som man ska skjuta upp, hur tänker man då? Senarelägger man barnbidragen, sjukförsäkringen eller de statsanställdas löner? Nej, man väljer ut bönderna.

Den svenska jordbruksbudgeten omfattar 1,8 % av den totala statsbudgeten exklusive statsskuld räntor och ålderspensioner. Men av det nu angivna sparbudgetet, finansministern, svarar jordbruksbudgeten för nära hälften.

Jordbruksministern har lojalt fått vara uppe och försvara den här hanteringen trots att det säkert inte är från Jordbruksdepartementets sida som den här mycket sneda fördelningen har föreslagits.

Det är tuffa tider för lantbruksnäringen. Och det som är mycket olyckligt är att när regeringen tricksar på marginalen för att klara utgiftstaket och väljer att låta jordbruket ta smällen säger det tyvärr en del om hur man ser på jordbruksnäringen: Låt EU behålla dessa pengar ett tag till och tjäna ränta, och låt bönderna betala. Eller hur har ni annars resonerat, finansministern? Eller har ni inte tänkt så mycket?

Anf. 13 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Under senare tid har jag blivit kontaktad av en rad bönder i mitt hemlän Jämtland, bönder som känner sig arga, bönder som känner sig ledsna och bönder som känner sig kränkta. De förstår inte varför just de som grupp har utsetts till att hjälpa finansministern att klara utgiftstaket. Jag har lovat dessa bönder att ställa just den frågan till finansministern i dag. Varför ska bönderna som den enda gruppen utses att hjälpa finansministern att klara utgiftstaket?

Varför håller regeringen inte inne de statsanställdas löner i november och december för att klara utgiftstaket? kan man fråga sig. Jag förmodar att finansministern inte har några sådana planer. Men varför i hela världen ska bönderna drabbas ungefär så? Tycker ministern att böndernas barn ska få sina julklappar i januari?

Att Sveriges bönder får sina rättmätiga pengar först efter årsskiftet skapar ekonomiska problem för många. Man tvingas ta banklån för att klara likviditeten, och man får stå för räntekostnader som man inte får någon kompensation för. Särskilt unga bönder med stora lån drabbas naturligtvis hårt av detta.

Agerandet från statens sida gör att det till och med finns bönder som tappar gnistan och som ger upp, lägger ned och säljer sina företag. Det

borde vara fullständigt omöjligt, absurt, att Sveriges regering agerar på ett sätt som detta gentemot en viktig företagargrupp i vårt land. Man kan faktiskt göra annorlunda.

Vi har här tidigare hört – Birgitta Sellén sade det – att man i Polen har beslutat att betala ut de här ersättningarna så snabbt man bara kan till sina bönder. Det är ett annat sätt att se på jordbruket än det synsätt som den svenska regeringen har.

Finansministern säger i sitt svar att regeringen har vidtagit utgiftsbe-gränsande åtgärder för fler områden än jordbruket, exempelvis för försvaret, utbildningen och biståndet. Visst, men får de anställda i Försvarsmakten, på universiteten och hos Sida också sina löner innehållna? Det tror jag inte.

Den stora fråga som jag vill ha svar på här i dag blir därför: Varför behandlas Sveriges bönder så illa av Sveriges regering? Den frågan vill jag alltså att Bosse Ringholm svarar på.

Anf. 14 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Innan jag går in på det aktuella ärendet kan jag inte låta bli att tydliggöra för finansministern att Folkpartiet stegvis vill avveckla fastighetsskatten. Därmed har jag fått det sagt – detta med tanke på den tidigare debatten här.

Vi har nyligen här haft en jordbruksdebatt liknande denna men då med jordbruksministern. Men frågorna kvarstår. Det märks eftersom debatten kommer upp igen. Men argumentationen tål att upprepas.

Folkpartiet har i sin jordbruksmotion pekat på vikten av långsiktiga spelregler för samtliga företagare, inklusive jordbruksföretagarna. Vi har också krävt att EU-ersättningarna till de svenska jordbrukarna *inte* senareläggs – vilket bondekåren har fått uppleva vid flera tillfällen.

Nu har regeringen återigen för avsikt att flytta fram utbetalningarna av dessa ersättningar från årsslutet till nästa år. Det innebär att 6 miljarder inte kommer att betalas ut till jordbruket under året utan först under första halvåret 2005. De sista utbetalningarna kommer, enligt uppgift, att göras den 31 maj 2005. Detta är ett hårt slag för Sveriges bönder som återigen får ta ett stort ansvar för att utgiftstaket hålls.

För den enskilde jordbruksföretagaren försämras likviditeten på ett allvarligt sätt. Konsekvensen blir en för jordbruksföretagarna ohållbar situation med ännu större skulder och ökade räntekostnader. För många är kortfristiga lån det enda sättet att klara situationen då det naturligtvis är en hederssak att klara av att betala sina förfallna fakturor.

Det kan också bli svårt att låna mer pengar då utrymmet redan in-tecknats i tidigare lån och då EU-stödet eller EU-ersättningen räknas med som tillgängligt ekonomiskt utrymme för den enskilde jordbruksföretagaren.

I Folkpartiets budget finns den här summan med. Det innebär att vi utan att spräcka utgiftstaket kan vidareförmedla dessa EU-ersättningar. Då blir min fråga till finansministern vilka åtgärder finansministern ämnar vidta för att jordbruksföretagarna ska erhålla sina ersättningar före årsskiftet och, om så inte sker, hur finansministern då har för avsikt att stötta och rädda situationen för den svenska bondekåren.

Anf. 15 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Jag har tidigare i denna kammare initierat en interpellationsdebatt. Den avhölls den 28 september med finansministerns kollega jordbruksminister Ann-Christin Nykvist. Vi som deltog i den interpellationsdebatten fick inte heller då ett särskilt nöjaktigt svar. Jag har stundtals funderat på om jordbruksministern möjligtvis inte var med på det regeringssammanträde där det här beslutet fattades – jag utgår från att finansministern var där.

Jag tror att alla är överens om att det är en stor omställning som det svenska jordbruket för närvarande står inför. Inte minst gäller det reformeringen av CAP. Jag vet inte om finansministern lyssnar nu; jag utgår från det.

Dessutom bär den svenska jordbrukarkåren bördor som inte jordbrukare i andra länder bär. Det tycks ganska många vara medvetna om. Jag har här ett urklipp från Dagens Industri i augusti. Jag vet att Dagens Industri inte är något rättesnöre för regeringen. Men det finns en uppgift där som jag tycker är intressant, nämligen ett diagram som visar vad som hänt de senaste nio åren: att avräkningsprisindex har gått ned med ungefär 10 % och att produktionskostnaderna för de svenska bönderna har gått upp med 20 %. Finansministern, som är duktig på att räkna, räknar snabbt ut att det är ungefär 30 % differens.

Detta är man medveten om. Jordbruksministern är medveten om situationen. Ändå vägrar den svenska regeringen att inse det och att handla därefter. I övriga Europa drar man, som vi hört här, en annan lärdom. Franz Fischler, jordbrukskommissionären, tidigare bland annat möjligheten att utbetala mjölkstödet just på grund av det ansträngda läget – och då är det värre för de svenska jordbrukarna än för andra, inte minst på grund av regeringens pålagor i andra sammanhang.

Alltihop bottnar i regeringens bristande förmåga när det gäller likviditetsplanering. Det är ju inte fråga om annat än en bristande likviditetsplanering. Men detta är inte svårare för en privatperson än för landets finanser. Det är bara det att det är fler nollor att hantera.

Det här är ingen engångsföreteelse. Likadant var det nämligen i fjol, och enligt de skrivelser som jag har tillgång till planeras det att detta förutom i år förmodligen kommer att ske också nästa år.

En direkt fråga i sammanhanget är följande: Är det så att utgifterna dubbelredovisas när det gäller bönderna och utgiftstaket dels när avgiften betalas in till EU, dels sedan när utbetalning sker till Sveriges bönder? Om så är fallet är det viktigt att finansministern rättar till detta så att det hela inte behöver bero på räknefel.

Det vore naturligtvis intressant att veta vems idé det här i grunden är. Är det finansministerns idé eller är det jordbruksministerns idé att just Sveriges bönder ska klämmas åt? Nu vet jag att det gäller också andra, men bönderna är den enda egenföretagargruppen som får en direkt påverkan i sin budget. Då är min fråga: Varför ska just den svenska jordbrukarkåren utsättas för tvångslån från den svenska regeringen?

Anf. 16 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är rörande att se den ena centerpartistiska ledamoten efter den andra gå upp i talarstolen och säga att vi har för mycket utgifter i Sverige – detta samtidigt som Centerpartiet för en vecka sedan föreslog

ännu mer utgifter. Det måste väl finnas någon logik även i Centerpartiet. Man kan ju inte den ena veckan klaga på att det är för mycket utgifter och den andra veckan föreslå ännu mer utgifter.

Jag är något förvånad över att Birgitta Sellén och Staffan Danielsson beskriver landets jordbrukare, en hårt arbetande yrkeskår, som vore de statsanställda. De frågar ju varför inte andra statsanställda också ska få vänta på att få sin lön. Men landets jordbrukare är väl inte statsanställda, Birgitta Sellén och Staffan Danielsson! Det är en mycket märklig beskrivning.

Visserligen är jordbruket en i hög grad statsunderstödd näringsgren. Men att beskriva landets självägande bönder som statsanställda är, tycker jag, en skymf mot dem som centerpartisterna här företräder.

Det är EU:s regler som säger när de statliga stöd som Sverige kan ge till landets jordbrukare ska betalas ut. Det är inte EU:s pengar. Det är också ett konstigt sätt att beskriva det här – ungefär som om EU skänkte oss några pengar. Det är svenska skattebetalarnas pengar som vi via EU ger till landets jordbruk, som man ger i Frankrike, Portugal, Irland, Polen och i andra länder. Det är de egna ländernas skattebetalares, i Sverige svenska skattebetalares, pengar som vi via EU förmedlar till landets jordbrukare. EU:s regler säger att de pengarna kan betalas ut mellan november och januari, det vill säga i november, december och januari.

Vi bryter inte mot några regler. Vi har ingen senareläggning av några statliga bidrag eller EU-bidrag till landets jordbrukare. De betalas ut exakt under den period som EU har bestämt. Där är det snarare så att Centerpartiet och andra har vilselett landets jordbrukare genom att påstå att de ska betalas ut den 1 januari och till och med tidigare. Det finns ingenting i EU:s regler som säger att de ska betalas ut den 1 januari eller tidigare. EU:s regler säger: november, december och januari. Hade den informationen nått ut till landets jordbrukare så att de inte blivit vilseförda av Centerpartiet, tror jag att de också hade förstått att det handlar om att vi i Sverige, precis som de andra i sina länder, vill sköta ekonomin. Att Centerpartiet inte har någon större förståelse för det är en sak, men vi vill sköta vår ekonomi i Sverige. Därför ser vi naturligtvis till att göra några utgiftsbegränsningar om vårt utgiftstak är hotat. Men jag har i minnet hur det var när Centerpartiet satt i regering i början av 90-talet – de största underskotten i Sveriges ekonomiska historia. Ett parti som är så vårdslöst med pengar kan naturligtvis tänka sig att betala ut pengar även när man inte behöver betala ut pengar enligt EU:s regelverk.

Anf. 17 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Först vill jag upplysa om att det inte bara är centerpartister som har deltagit i debatten. Det är en folkpartist och en moderat också. Vill finansministern så kan han tydligen missförstå precis vad som helst. Ingen av oss som hittills har deltagit i debatten har sagt någonting om att bönder är statsanställda. Jag förstår inte varifrån finansministern fått det. Det vi har sagt är: Vad skulle statsanställda säga om de inte fick ut hela sin lön i november? Var det tillräckligt tydligt?

Jag har inte heller sagt att regeringen bryter mot regler, men vi ser att regeringen är väldigt ointresserad av en näring i landet som inte har det lätt. Det är inte lätt att konkurrera på samma villkor som övriga EU-län-

Svar på
interpellationer

der. Det finns olika saker, inte minst klimatet, som påverkar och gör att kostnaderna i Sverige blir väldigt höga.

Apropå finansministerns uttalande om att vi inte kan räkna undrar jag hur det hade gått för regeringen om inte Centerpartiet hade ställt upp och räddat regeringen 1994–1998. Det skulle jag gärna vilja ha svar på.

Svenskt jordbruk är unikt i Europa. Jordbrukarna producerar de renaste livsmedlen och har en erkänt god djuromsorg. Svenskt jordbruk med sitt miljötänkande är en förebild i andra länder. Svenskt jordbruk har en tillväxtpotential som kan få hela landet att växa.

Säg mig, finansministern, är inte detta något som vi i Sverige bör lyfta fram och belöna i stället för att ge bönderna en tung börda att bära genom att ge dem problem med likviditeten? Varför kan inte Sveriges regering handla som polska regeringen, att försöka driva på och betala ut i förväg i stället för att spara så länge det går?

Bönderna måste kunna planera och veta när deras inkomster kommer. De har ofta lån som ska betalas, och eftersom de vet, eller trodde sig veta, att de får EU-pengar under hösten har man lagt in stora utbetalningar under hösten. Har man ett lån som ska betalas väntar inte banken eller försäljaren på att de försenade EU-utbetalningarna ska komma. Maskinförsäljarnas företag bygger också sin verksamhet på att de ska få in pengarna i tid för traktorn eller plogen som man har sålt.

Det finns också andra effekter för bonden, och det är inte bara bonden som direkt drabbas. I dag är det många unga grabbar – jag säger grabbar för jag tror inte att det är så många tjejer – som livnär sig på att köpa stora jordbruksmaskiner och åka runt till bönder och harva, så, plöja och skörda. Vad har detta med EU-pengarna att göra? Jo, för att bonden ska kunna betala för dessa tjänster behövs det naturligtvis inkomster. Uteblir de förväntade inkomsterna kan det leda till att bonden måste ta banklån för att klara av sina utbetalningar, eller den unge företagaren får vänta på ersättningen. Han har också maskiner som ska betalas. Det blir en kattenpå-råttan-effekt, som kan avhjälpas genom att EU-ersättningarna utbetalas när vi anser att de ska betalas ut, nämligen under det inkomståret som de är baserade på.

När det gäller regeringens förslag i vårbudgeten för 2004 års utgiftstak kan man konstatera att EU-ersättningarna får ta en oproportionerlig del av aktuella justeringar i statsbudgeten. Trots att hela jordbruksområdet bara står för knappt 2 % av statsbudgeten får EU-ersättningarna stå för 45 % av de sammantagna förändringarna under utgiftstaket. Det hade känts bättre om justeringarna under utgiftstaket hade lagts ut på ett rättvist sätt i hela statsbudgeten.

Anf. 18 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Det är min andra interpellationsdebatt, men det gamla knepet att är argumentationen svag höjer man rösten har finansministern tillämpat här vad gäller att vi inte har sagt någonting om de statsanställda annat än att man inte skulle spara på dem. Att Centern står för en stabil ekonomi i Sverige skulle väl inte förhindra att vi vill ha rättvisa på det här området. Det är inget motsatsförhållande.

Javisst, det är Sveriges pengar som ligger där nere i Bryssel. Det märkliga är att vi inte hämtar hem dem till landet. Varför låter vi EU

tjäna ränta på dem och bönderna få en kostnad? Det är frågan. Det är ett nollsummespel för svenska staten.

Jag vill vara mycket tydlig med hur det är så att alla förstår. Vi betalar en EU-avgift som är en kostnad i statsbudgeten. Sverige skickar ned pengarna. En stor del av avgiften kommer sedan tillbaka i form av EU-ersättning bland annat till jordbruket. Märkligt nog tas de ännu en gång upp som en kostnad i statsbudgeten när staten rekviderar dem från EU och genast betalar ut dem till lantbrukarna. Jag vill anknyta till Bengt-Anders Johanssons fråga som också jag ställer mig: Är det rimligt, finansministern, att samma kostnad tas upp två gånger i statsbudgeten, dels som avgift till EU, dels som ersättningar till jordbruket? Borde inte rekvideringen av pengarna från Bryssel för vidare befordran direkt till jordbrukarna passera utanför utgiftstaket?

När Sverige nu medvetet avstår från att hämta hem böndernas pengar från den 18 oktober, som var i går – det är nästan tre månader som man fördröjer mjölkböndernas pengar – och i stället hämtar hem dem efter årsskiftet tjänar Sverige ingenting på detta. Det är ett fullständigt nollsummespel. EU, Europeiska unionen som Bosse Ringholm tydligen känner väldigt varmt för, tjänar tiotals miljoner i förbättrad likviditet på att i några månader extra kunna behålla de 6 000 miljoner kronor som Sverige låter ligga kvar i Bryssel. Det är de svenska bönderna som förlorar och får uppåt 50 miljoner kronor i räntekostnader i stället. Staten minskar inte sina kostnader, EU tjänar pengar och bönderna får ta smälten. Hur kan man göra något så dumt?

Om vi sätter in Sveriges agerande i ett europeiskt perspektiv blir det Sverige gör ännu märkligare. EU:s jordbrukskommissionär Franz Fischler sade för en tid sedan i ett tal i England så här: Den finansiella situationen är svår för EU:s mjölkproducenter. De får bära en stor börda på sina axlar. För att något förbättra situationen har vi – det vill säga EU – flyttat fram rätten och möjligheten för ett land att betala ut mjölkersättningarna från den 18 oktober.

Vad gör Sverige, vars mjölkbönder nog har det allra svårast i EU? Man gör tvärt emot vad Fischler öppnat för, att tidigarelägga utbetalningarna. Man skjuter dem framåt och senarelägger dem, tillsammans med de övriga 6 miljoner kronorna i arealersättning, regionala ersättningar och miljöersättningar. I stället för att få sina pengar får många lantbrukare stora bekymmer med sin likviditet och drabbas av tunga räntekostnader.

Finansministern kanske inte har haft hela bilden klar för sig – jag hoppas att det är så. Men så här märkligt slår faktiskt Sveriges agerande. Vi är överens om att man ska hålla budgettaket och ha en ansvarsfull ekonomi, men det här är ingen poäng.

Jag vill därför uppmana finansministern att för Sveriges räkning snarast ta hem de pengar som finns tillgängliga för bönderna i Bryssel. Jag undrar om finansministern är beredd att ta ett sådant initiativ. Jag hoppas att det här inte kommer att upprepas kommande år.

Gör som övriga EU-länder och ta hem jordbrukarnas pengar så snart det ligger klara för utbetalning i Bryssel. Varför låta bönderna betala för att EU ska tjäna räntepengar?

Anf. 19 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Man blir bekymrad när man lyssnar på finansministern. Här finns ingen förståelse för en viktig företagargrupp, en företagargrupp med stor framtidspotential. Vi har här i landet ett jordbruk som kan producera mycket mer och mycket bättre om det får rättvisa villkor och konkurrensförhållanden som är likvärdiga med deras yrkesbröders i övriga Europa.

Att man inte tar hem de pengar man har rätt till – från och med i går vad gäller mjölkersättningen – är ganska uppseendeväckande. Det sägs till och med från EU:s sida att man tidigarelägger utbetalningarna för att underlätta för hårt trängda bönder.

Jag är övertygad om att Sveriges bönder, om de fick välja jordbrukspolitik, inte skulle vilja vara beroende av EU:s ersättningar. De vill ha betalt för sina produkter. Nu har vi emellertid den jordbrukspolitik vi har, och då måste den fungera på rättvisa villkor. Bönderna är beroende av den, vilket de egentligen inte vill vara, och därför måste de få sin rättmätiga del av pengarna.

Sveriges bönder är inte statsanställda. De är egenföretagare. De har dock rätt att verka under samma regler som övriga bönder inom Europeiska unionen. Jag vill därför instämma i det som sagts och uppmana Bosse Ringholm att verkligen fundera igenom frågan. Är det klokt att inte så snabbt som möjligt ta hem de pengar från Bryssel som vi har rätt till? Det handlar ju om Sveriges pengar.

Sedan den fråga som jag inte fick något svar på: Varför behandlas Sveriges bönder illa av Sveriges regering? Så kan det inte fortsätta.

Anf. 20 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att citera jordbruksministern. I den förra debatten sade hon: ”Vi är tvungna att hitta åtgärder som innebär att vi kan hålla utgiftstaket. Vi ska ha de offentliga finanserna i balans under en konjunkturcykel. Vi lånar för närvarande för att klara budgeten, det är alldeles riktigt. Det gör vi för att klara sysselsättningen i ett läge där sysselsättningen inte följer konjunkturuppgången i övrigt.”

Folkpartiet har hela tiden tryckt på för att företagare ska få långsiktiga spelregler. Årsskiftet, just det datumet, är viktigt för företagare. Det är alldeles riktigt, som finansministern säger, att man kan använda hela januari månad till arealersättningsutbetalningen, medan man i fråga om andra ersättningar kan gå ända till maj månad. Därför undrar jag fortfarande: Vilket datum gäller? Har finansministern för avsikt att arbeta för att kunna skicka ut EU-medlen, att vidarebefordra och vidareförmedla dem, till jordbrukarna före årsskiftet?

Anf. 21 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! När jag växte upp fick jag lära mig att om man får en rimlig fråga är det också rimligt att försöka svara på den. Att uppenbart undvika att svara på sådana frågor uppfattas som både ohyfsat och – inte minst – obildat. Så är det åtminstone i våra trakter, men vi kanske är lite unika i Västbo i Jönköpings län. I sådana här sammanhang skapar det dessutom ett politikerförakt hos dem som betraktar ett skådespel där raka frågor ställs men inga svar ges. Finansministern ger verkligen ordet ”arrogans” ett innehåll, och jag beklagar det.

Jag kräver inte respekt för mig själv, vilket naturligtvis vore för mycket begärt. Men möjligen kunde finansministern visa någon respekt för Sveriges riksdag. Talmannen representerar svenska folket, och jag tror att de också tycker att ett svar borde lämnas.

Jag ska ge finansministern en förnyad möjlighet att svara både hyfsat och redigt. Jag utgår från att kunskapen finns. Är EU-avgifterna dubbelredovisade i utgiftstaket? Varför har Sveriges bönder valts ut till att svara för budgetregleringen?

Anf. 22 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Utgiftspartiet Centern är ett parti som varit med och fördärvat Sveriges statsfinanser och som trängtar efter att få komma tillbaka och fördärva dem.

Vi har under tio års tid sanerat svensk ekonomi efter Centerns, Moderaternas, Folkpartiets och Kristdemokraternas härjningar i svensk offentlig ekonomi i början av 90-talet. När vi äntligen fått ordning på svensk ekonomi, skapat respekt och för sjunde året i rad klarat det så kallade utgiftstaket kräver Centerns riksdagsledamöter att vi ska spräcka utgiftstaket igen. Vill vi att sådana riksdagsledamöter ska ta ansvar för landets ekonomi i framtiden? Nej, spåren förskräcker.

När Birgitta Sellén hänvisar till andra länder och säger att de kan betala ut vill jag säga: Ja, det finns andra länder som spräcker sina utgiftstak, länder som inte sköter sin ekonomi, men det är ingenting för Sverige att ta efter. Det ska vara ordning och reda i svensk ekonomi, och så är det också. Det innebär att vi håller våra utgiftstak, vi håller våra budgetbestämmelser och vi varken dubbelredovisar eller på annat sätt ger en oriktig beskrivning av vår ekonomi.

Dessutom följer vi de spelregler som Europeiska unionen fastställt. Att stödet till jordbruket ska utbetalas i november, december och januari har EU bestämt. Och jordbruket är inte, som sagt var, någon statligt anställd näring utan det handlar om fria företagare som gör ett utomordentligt gott arbete och också får ett stort stöd av samhället och Europeiska unionen.

Vissa år har regeringen betalat ut stödet i december. Andra år har stödet betalats ut i januari. Det har varierat under årens lopp. Så kommer det säkert att vara också i fortsättningen, men vi kommer att hålla oss till regelverket. Vi kommer inte som Centerpartiet att hitta på ett eget regelverk och förespegla landets jordbrukare att några andra regel gäller än de som EU fastställt.

Jag vet att det finns en del som säger att andra länder betalar ut tidigare. Det har Sverige också gjort. Detta kan variera mellan åren. Samtidigt ser vi ett Europa där de flesta länder – tyvärr – har stora underskott i sina budgetar. Till dem hör inte Sverige. Åtminstone så länge centerpartister inte släpps in i regeringen ska vi i Sverige inte behöva ha stora underskott i våra ekonomier.

Att Centerpartiet i början av den socialdemokratiska regeringsperioden 1994–1998 tog ansvar ska det naturligtvis ha heder av, men det var ett annat Centerparti på den tiden. Dagens Centerparti, som är lierat med Moderata samlingspartiet, har inget som helst samband med det parti som en gång tog ansvar för svensk ekonomi. Dagens Centerparti är ett utgiftsparti som tycker att vi ska spräcka utgiftstaken.

Jag vill gärna framhålla att regeringen har stor respekt för det arbete som görs inom jordbruksnäringen bland landets jordbrukare. Vi har föreslagit att sänka dieselskatten med 2 kr för jord- och skogsbruksmaskiner, och jag hoppas att riksdagen under hösten beslutar om detta. De två kronorna innebär att vi tillför jord- och skogsbruken över 700 miljoner kronor brutto; det blir drygt 500 miljoner kronor netto. Det är ett starkt stöd till landets jordbruksnäring och skogsbruk.

Vi föreslår också att arvs- och gåvoskatten slopas, vilket är ett starkt önskemål bland annat hos jordbrukets företagare och andra småföretagare. Jag hoppas att kammaren kommer att fatta beslut även om detta. Också det ger ett starkt stöd till jordbruket.

Vidare föreslår vi att vi på andra områden exempelvis ska se till att ställa mer kapital till förfogande för de mindre företagen. Det gäller naturligtvis även jord- och skogsbrukens företag.

Jag kan slutligen konstatera att om vi också i fortsättningen ska ha ordning och reda i ekonomin får vi hålla oss till spelreglerna. Vi kan därför inte acceptera den form av utgiftsexplosion som Centerpartiet företäder.

Anf. 23 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Jag tror att publiken på åhörarläktaren säger: Tack, finansministern, för valtalet. Det är ju dem finansministern hela tiden vänder sig till.

Andra länder tar hem sina EU-pengar till en näring som de är rädda om. Om detta har här ställts frågor, men fortfarande har inga svar lämnats. Vi har inte pratat om att Sverige skulle ha andra regler än övriga EU-länder, men det vi säger verkar inte gå in. Vi säger att de andra länderna är måna om sin näring och ser till att ta hem pengarna så fort de någonsin kan medan Sverige gör tvärtom.

Jag kan inte låta bli att säga något om dieselskatten. Det sades så flott att det var fråga om 2 kr, men det blev ju bara 1:70. Det var väl den där tummetotten.

Den ekonomiska situationen i svenskt jordbruk är sådan att det inte finns utrymme för de höjda kostnaderna i produktionen som de senarelagda utbetalningarna innebär för bönderna. De höjda kostnaderna i form av räntekostnader är en följd av att många bönder måste ta banklån för att betala räkningar. Eftersom utbetalningarna inte är en kostnad för Sverige borde ambitionen i stället vara att pengarna utbetalas så tidigt som möjligt för att på så sätt bidra till den samhällsekonomiska utvecklingen i stället för att motverka den.

En långsiktig lösning av hanteringen av EU-ersättningar måste genomföras. Det är inte rimligt att en hel näring årligen ska sväva i ovisshet om när den får sina EU-ersättningar. En jordbrukare sade bland annat så här: När vi bönder ska fylla i EU-ansökningarna är allt så petnoga. Då kan minsta lilla fel betyda att vi missar stora bidrag. Men när vi ska få våra pengar är det inte så noga längre.

Jag vet att finansministern gillar mjölk. Jag hoppas att det är svensk mjölk som ministern vill ha även i fortsättningen. Visa det genom att säga några goda ord om jordbruksnäringen.

Anf. 24 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Finansministern höjer rösten och svarar inte på våra frågor. Det här är inget torgmöte, finansministern. Det är en allvarlig diskussion i Sveriges riksdag. Jag ska verkligen försöka att hålla den på det planet.

Jag och Centerpartiet är fullständigt överens med det som finansministern nu säger fastän han inte handlar så. Staten ska sköta sin ekonomi och ha en rejäl buffert i statsbudgeten så att man slipper sådana här situationer. Det är fullständigt förenligt för mig och Centern att hävda att vi ska göra det, men vad gäller den här lilla delen måste Sverige ta hem böndernas pengar från Bryssel och inte låta dem ligga kvar därnere.

Lantbruket och livsmedelsproduktionen betyder mycket för Sverige både ekonomiskt och ekologiskt. I dag är lönsamheten mycket pressad i näringen. Det tillsammans med den radikala frikopplingen av EU-ersättningarna från kravet på produktion gör att risken är mycket stor. Jag är allvarligt oroad att världens bästa livsmedelsproduktion riskerar att minska kraftigt och i praktiken flytta utomlands.

Det är bra att regeringen äntligen sänker dieselskatten en del. Men tyvärr neutraliseras den positiva signalen till stor del av att Europas enda handelsgödselskatt cementeras. Det vi nu har diskuterat handlar inte om lika stora pengar. Men det uppfattas ändå bland hårt pressade småföretagande bönder som en tydlig signal om hur regeringen ser på och behandlar sin jordbruksnäring i jämförelse med övriga EU-länder. Det skadar både småföretagandet och jordbruket att ni agerar så här, finansministern.

Jag vill slutligen med stort allvar uppmana regeringen att ta hem mjölkböndernas pengar som ligger klara sedan i går i Bryssel och de övriga ersättningarna innan november månads slut. Det kostar inte Sverige ett dugg. Varför vill finansministern skjuta upp hemtagandet av böndernas pengar? Den stora vinnaren är EU som tjänar räntemiljoner. De stora förlorarna är Sveriges bönder som till skillnad från sina EU-kolleger drabbas av stora räntekostnader och likviditetsproblem.

Vad är det för politik från en regering som är tillsatt att tjäna Sveriges intressen och faktiskt även dess bönders intressen?

Anf. 25 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Jag satt på mitt rum och lyssnade till debatten och kunde inte låta bli att gå hit.

Runtomkring i Sverige finns en mängd småföretagare som sliter hårt med ett stort engagemang för att förverkliga sina idér. De skapar levebröd för sig själva, för dem som är anställda och framför allt för staten. Deras förutsättningar ska vara klara spelregler. De ska veta vad som gäller.

I det här fallet handlar det om enorma pengar för en till antalet liten näring. Den ska stå för hela ansvaret att hålla Sveriges budget i balans. Vi har nu hört Ringholm tala om vilket utgiftsparti jag och mina kamrater tillhör. Jag skulle vilja glädja finansministern med att lägga fram ett helt annat förslag som kanske tilltalar dig, även om jag inte håller med om det du har sagt förut.

I debatten är det väldigt lätt att man ställer jordbrukarna mot statsanställda, eller jordbrukarna mot dem som ska få sina barnbidrag. Det är ett tecken på hur frustrerad man känner sig över detta. Men det finns en

annan del. Vi skulle kunna gå in och solidariskt visa att vi ser att jordbrukarna har en tuff situation.

Det handlar om din och min lön. Det kan vara lite väl nätt att göra några förändringar i oktober. Men jag ställer mitt arvode till förfogande för november och december för att visa att jag är solidarisk med dem som får ännu tuffare förutsättningar. Jag undrar om Ringholm ställer upp på detsamma.

Anf. 26 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Utgiftspartiet Centerpartiet är ibland ett populistiskt parti. Det fick vi alldeles nyss bekräftat.

Den svenska regeringen tar hem varenda krona från Bryssel och Europeiska unionen som vi är berättigade att använda för det svenska jordbruket. Ingen svensk jordbrukare behöver vara orolig för att man inte får ut precis allt vi kan ta ut från Europeiska unionen i form av de medlemsavgifter vi har betalat in och som ska återgå till jordbruket.

Vi har dessutom särskilt uppmärksammat det svenska jordbruket. Vi har inte bara, som centerpartisterna säger här, talat väl om det svenska jordbruket. Det räcker inte att tala väl om det svenska jordbruket. Det är inte tillräckligt. Vi har gjort aktiva insatser för att stödja det svenska jordbruket.

Vi sänker dieselskatten med 2 kr från årsskiftet. Det kostar 700 miljoner kronor. Vi tar bort arvs- och gåvoskatten. Det kostar 2½ miljard kronor. Det kommer många svenska jordbrukare att ha stor nytta och glädje av. Det har varit ett starkt önskemål från småföretagen och jordbrukets organisationer och företag.

Vi talar inte bara väl om jordbruket. Vi gör också aktiva insatser. Men det som är skillnaden mellan regeringen och Centerpartiet är att vi också gör det i ett läge med respekt för utgifterna och utgiftstaket. Vi föröder inte svensk ekonomi en gång till som skedde med regeringen Bildt i början på 90-talet.

Vi vill inte ha tillbaka den ekonomin en gång till. Det är därför vi varnar Centerpartiet och alla andra för att gå i armkrok med Moderaterna och Bildts efterträdare, som är värdslösa med våra skattepengar.

Jag vill till sist säga att det inte är Sveriges jordbrukare som löser Sveriges utgiftstryck. Det är alla som får ta del av det. Det är utbildning, forskning, försvaret och biståndet. Alla bidrar till att vi ska sköta ekonomin i fortsättningen. Det tycker jag är ett viktigt budskap. Det borde Centerpartiet också tänka på.

Anf. 27 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Jag kan till hundra procent hålla med om att det var populistiskt. Regeringens förslag är också populistiskt. Det man gör när man låter en näring stå för så stor del som 8,3 miljarder för att hålla budgeten i balans är att vara populistisk fast i andra grupper. På det sättet är vi precis lika goda kålsupare.

Vi har jordbrukare hemma som har gått till Skatteverket och begärt uppskov. Jag hoppas att det klara besked som kommer därifrån inom kort kommer att vara att de självklart får anstånd. De ska inte behöva betala skatt för de pengar som de inte har fått ut eller kommer att få ut under det här året.

Jag tycker också att det finns ett renlighetskrav för Ringholm när han har stått här och i tre eller fyra inlägg talat om hur utgiftspartiet Centerpartiet agerat tillsammans med sina borgerliga kamrater. Jag tror inte att det har undgått någon hur situationen såg ut när vi tog över 1991 och regerade fram till 1994.

Vi har också varit med och sanerat svensk ekonomi. Sedan har Socialdemokraterna lyckats köra den i botten igen. Vi befinner oss i samma situation i många avseenden som vi gjorde då. Vi lånar pengar till vår välfärd.

Jag återkommer till mitt krav. Är finansministern beredd att lämna lönen för november och december inestående som ett solidaritetstecken till Sveriges jordbrukare?

Anf. 28 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Ibland måste man också lyssna på svaren när man ställer frågor. Ibland måste man faktiskt hålla sig till de korrekta uppgifterna. Här talar vi inte om ett stöd på några 8 miljarder kronor som det diskuteras om det ska betalas ut i november, december eller januari, som nämnades här i senaste inlägget.

Det handlar om ett par miljarder kronor. Vi måste vara korrekta. Vi kan inte som Annika Carlsson stå här och säga att vi har samma situation just nu som 1994. Då var Sveriges statsfinanser fullkomligt sönderkörda, vi hade ett underskott på över 10 % av bruttonationalprodukten och statskulden var på hundratals miljarder kronor. Det är genant om Annika Carlsson har den uppfattningen. Det är utomordentligt allvarligt om man gör ett sådant påstående, som har alla fel som man kan åstadkomma. Då får man faktiskt gå hem och försöka titta efter lite bättre i böckerna.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2004/05:34 om remissrätten för företagsläkare

Anf. 29 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Tomas Högström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta vad gäller förslag till förändring av regelverket så att patienter slipper komma i kläm genom att företagsläkare inte kan remittera patienter till sjukgymnaster.

Landstingen kan i stor utsträckning själva sätta upp regler för i vilka fall remiss krävs för att en patient ska få tillgång till viss landstingssubventionerad hälso- och sjukvård. Det är till exempel vanligt i många landsting att det krävs en remiss från läkare för att en patient ska få tillgång till subventionerad sjukgymnastbehandling. Remiss får dock inte krävas för läkarvård inom specialistkompetenserna barnmedicin, gynekologi eller psykiatri.

Landstingen kan vidare även besluta om vilka regler som ska gälla när företagshälsovården eller annan privatpraktiserande hälso- och sjukvårdspersonal som inte har offentlig finansiering remitterar patienter till den allmänna hälso- och sjukvården. Jag vet att reglerna skiljer sig i olika

delar av Sverige när patienter remitteras från företagshälsovården till den offentligfinansierade sjukvården.

Ett landsting kan till exempel sätta upp regler rörande rätten till ersättning från landstinget för röntgen och laboratorieundersökningar. Landstinget i Uppsala har ställt upp som krav på företagshälsovården att de själva ska kunna erbjuda sjukgymnastik. Om de inte kan erbjuda sådan behandling har företagshälsovården ingen rätt till landstingssubventionerad medicinsk service.

Jag tänker inte närmare kommentera de regler som landstinget i Västmanland har ställt upp när det gäller företagshälsovård och sjukgymnastik. I sammanhanget vill jag emellertid påpeka att regeringen i juni 2003 tillsatte en särskild utredare med uppgift att se över vissa frågor som gäller företagshälsovård. Utredningen omfattar frågor om när och hur krav ska kunna ställas på att en arbetsgivare anlitar företagshälsovård. Den ska behandla frågan om utbildning av företagshälsovårdspersonal, liksom kvalitetssäkring av företagshälsovården. Därtill ska den ta upp samverkan mellan företagshälsovården, landstingens sjukvård och försäkringskassan samt hur den särskilda kompetens som finns inom företagshälsovården bättre ska kunna utnyttjas i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2004.

På olika håll, exempelvis i Värmland, har man prövat samverkan genom avtal mellan företagshälsovård, landstingets sjukvård och försäkringskassan. Företagshälsovården kompletterar primärvården och försäkringskassan med specialkunskaper om rehabilitering och arbetsmedicin. I gengäld får företagshälsovården remissrätt till specialistfunktioner, tillgång till röntgen, laboratorier etcetera. Företagshälsovården ersätts för första besök och för besök efter remiss. Frågan om en vidare tillämpning av denna eller liknande modeller ligger inom det nämnda utredningsuppdraget. Häri ligger också frågan om vilka åtgärder som är möjliga och lämpliga för att sådana avtal ska komma till stånd.

Frågor kring företagshälsovårdens organisation och arbetssätt i stort bör ställas till ansvarigt statsråd för sådana frågor, Hans Karlsson.

Anf. 30 TOMAS HÖGSTRÖM (m):

Fru talman! Inte blev det tydligare vad statsrådet vill efter att vi har tagit del av statsrådets svar. Jag ska därför vara extra tydlig, och fråga så här: Vad vill statsrådet? Vilken åsikt har statsrådet? Vad anser statsrådet? Vad tänker statsrådet göra med anledning av de problem jag redovisar i min interpellation, nämligen att landstinget i Västmanland har beslutat att privata sjukgymnaster med så kallat samverkansavtal från och med den 1 oktober inte längre får ersättning för de behandlingar som ges efter remiss från företagsläkare? Det är problemet.

Min fråga ställs med anledning av faktiska händelser i en del av landet, där man också tar stöd i en lag.

Som statsråd är det väl rimligt att man redovisar vad man har för avsikt att genomföra under den tid man innehar uppdraget? Det är åtminstone min förhoppning. Jag har trott att det också är de flestas inställning när man går in och åtar sig uppdraget som statsråd att man avser att göra förändringar.

Nu kanske statsrådet är mer av en systemkramare än vad jag någonsin kommer att bli, men trots det var det min förhoppning att statsrådet åtminstone i det här specifika fallet ville redovisa *någon* åsikt och *någon* vilja till förändring. Så här kan det nämligen inte få fortsätta att vara!

Anf. 31 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Min uppfattning är att det är en rimlig ordning att det är landstingen som styr över vilka regler som ska gälla för remisskrav. Jag har inte för avsikt att ta initiativ till några förändringar i nuläget.

Däremot tycker jag att det är viktigt att vi utformar företagshälsovården så att den kompetens som finns inom företagshälsovården på bästa sätt kan användas när det gäller framför allt rehabilitering av den som är sjukskriven. Då kan frågan om sjukgymnastik vara aktuell.

Nu finns det en utredning som inom kort blir klar och som särskilt har fått i uppgift att ta hänsyn till situationen såsom den har beskrivits i Värmland, där man har prövat samverkan mellan företagshälsovården, landstingets sjukvård och försäkringskassan. Där är det så att företagshälsovården kompletterar primärvården och försäkringskassan med specialkunskaper om rehabilitering och arbetsmedicin. I gengäld får företagshälsovården remissrätt till specialistfunktioner, tillgång till röntgen och laboratorier etcetera.

Jag tycker att det verkar vara en bra ordning. Utredarna har till uppgift att titta på om den här så kallade Värmlandsmodellen kan användas på fler ställen, och om det i så fall krävs några åtgärder som är möjliga och lämpliga för att den modellen ska kunna användas över hela landet. Vi avvaktar utredningen, men den faller inte under mitt ansvarsområde utan under statsrådet Hans Karlsson.

Anf. 32 TOMAS HÖGSTRÖM (m):

Fru talman! Statsrådet sade att vi ska ta vara på den kompetens som finns hos företagsläkare och sjukgymnaster. Det gäller i allra högsta grad också privata sjukgymnaster. Det blir lite förunderligt när statsrådet samtidigt skickar signaler om att hon inte tänker kommentera ett missförhållande som råder. Missförhållande var inte statsrådets uttryck utan mitt; det ska jag vara tydlig med. Men detta är en åsikt som jag delar med många som är verksamma och som kan ta del av verksamheten som den är utformad i landstinget i Västmanland.

Konsekvensen av detta är ett slag mot de privatpraktiserande sjukgymnaster som bedriver sin verksamhet. Det är också ett slag mot företagsläkarnas möjligheter att förskriva behandlingar. Sist som slutligen är det också i det här fallet patienterna som drabbas genom att deras möjligheter att få del av vad som synes vara en självklar rättighet för andra beskärs på det här sättet.

Landstinget i Västmanland intar en särställning i det här fallet, och säger sig göra det med stöd av lag. Då är det väl rimligt att vi ändrar lagen, eller vad tycker statsrådet?

Anf. 33 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Såsom jag förstår situationen i Västmanland har landstinget möjlighet att själv fatta beslut om vilka regler som ska gälla för remisskrav inom vården. Man kan självfallet ha olika uppfattningar om

hur detta bör utformas och vad som ger bäst effekt och bäst resultat. Men som jag förstår frågan är det inte en fråga som kräver någon lagändring. Jag är inte heller beredd att ta initiativ till någon sådan.

Anf. 34 TOMAS HÖGSTRÖM (m):

Fru talman! Vi kan också ställa oss frågan i ett nationellt perspektiv där vi hävdar likvärdighet och rätt till likvärdig vård på lika villkor. Det kan väl vara rimligt att också fråga sig varför man inte i ett landsting ska få samma möjligheter som ges i ett annat landsting.

Här tillämpas det särregler för privata sjukgymnaster som i samverkan med företagsläkare vill jobba för att rehabilitera patienter. Dessa regler tillämpar man tydligen med stöd av statsrådet. Samtidigt har regeringen själv den målsättningen att man ska halvera kostnaderna för sjukskrivningarna. Om man ska lyckas med det, förutsätter det väl också att man lyckas få en fungerande vårdkedja.

Sedan kan man också ställa sig frågan, vilket jag tycker är i allra högsta grad rimligt, om inte verksamma sjukgymnaster och företagsläkare ska få agera på lika villkor. Det tycker jag är en i allra högsta grad rimlig regel som bör gälla nationellt. När lagen ger ett sådant utrymme förutsätter det att lagen ändras.

Anf. 35 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Likvärdig vård på lika villkor brukar knappast vara ett kännetecken för Tomas Högströms parti. Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi har en likvärdig vård på lika villkor. Detta behöver inte alltid innebära att reglerna för dem som ska utöva den vården ser likadana ut. Landstingen har möjlighet att göra prioriteringar, till exempel när man knyter entreprenadavtal. Landstingen kan också fatta sina prioriteringsbeslut när det gäller frågan om hur man vill hantera remisstvänet. Det är en möjlighet som landstingen har, och som jag anser också fortsättningsvis ligger inom landstingens kompetensområde. Där har vi möjlighet till en demokratisk styrning och att påverka den prioritering man vill göra i respektive landsting.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.02 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Anf. 36 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! Rosita Runegrund, Lena Adelsohn Liljeroth, Anne-Marie Ekström och Annika Qarlssoon har frågat mig dels vad jag avser att göra för att mottagandet av asylsökande bättre ska kunna integreras i kommunens verksamhet, dels vilka åtgärder jag avser att vidta för att stödja goda exempel i kommunerna.

Jag har vid ett flertal tillfällen i riksdagen betonat kommunernas viktiga roll när det gäller mottagandet av asylsökande. Kommunerna ansvarar främst för förskola, skola och skolbarnomsorg till asylsökande barn och vissa insatser enligt socialtjänstlagen. För asylsökande ensamkommande barn har kommunerna ett särskilt ansvar till exempel för att utse gode män. Genomförandet av flera insatser inom asylmottagandet utgör därmed redan i dag en integrerad del i kommunernas verksamhet.

Staten har huvudansvaret för mottagandet av asylsökande. Det innebär bland annat ett ansvar att erbjuda lämpligt boende för de asylsökande som inte kan ordna ett boende på egen hand. Det statliga huvudansvaret innebär dessutom att Migrationsverket prövar frågan om ekonomiskt bistånd till asylsökande som inte kan försörja sig själva. Därutöver ska verket ge de asylsökande möjlighet att delta i organiserad verksamhet, till exempel svenskundervisning. Migrationsverket har en viktig uppgift att på ett flexibelt och kostnadseffektivt sätt organisera och planera mottagandet utifrån variationer i antalet asylsökande.

Jag avser inte i nuläget att föreslå några större förändringar i den nuvarande ansvarsfördelningen mellan stat och kommun när det gäller mottagandet av asylsökande. Enligt kommunallagen har kommunerna inte rätt att på entreprenad för Migrationsverkets räkning driva ett anläggningsboende för asylsökande. Däremot har kommunerna med stöd av bland annat socialtjänstlagen ett visst ansvar för alla som vistas i kommunen oavsett om de är asylsökande eller inte.

Så till frågan vad jag avser att göra för att stödja goda exempel i kommunerna. Jag vill här understryka att samarbetet mellan stat och kommun är viktigt för ett väl fungerande mottagande av asylsökande. Jag är därför mycket positiv till det engagemang för mottagandet som finns i flera kommuner. Migrationsverket ansvarar dock för att tillsammans med kommunerna hitta former för samarbete och för att sprida kunskap om goda exempel från kommunerna.

Talmannen meddelade att Lena Adelsohn Liljeroth (m) som framställt interpellation 2004/05:15 inte skulle delta i debatten.

Anf. 37 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Herr talman! Jag sitter inte i socialförsäkringsutskottet, och jag har heller inte tidigare varit uppe i debatt med migrationsministern. Jag ska också ärligt säga att jag inte har lyssnat alla de gånger som Barbro Holmberg har varit här i kammaren och delgett dess ledamöter vad hon anser om kommunernas viktiga roll.

Jag var med vid besöket hos kommunalrådet i Skinnskatteberg, och det var ett ord från kommunalrådet som jag fäste mig vid. Det är det som jag i denna debatt vill delge talmannen. Kommunalrådet sade att de asylsökande var en resurs. Det är något mycket fint att en människa är en resurs, och det här kommunalrådet såg människan.

Vi kristdemokrater vill vara med om att bygga ett samhälle där alla behövs, där alla har en uppgift och där alla har samma rättigheter och skyldigheter. För att skapa en ökad delaktighet i samhället krävs det dels att människor har makt över sin vardag, dels att de får ett personligt ansvar i vardagslivet, dels att man som individ eller tillsammans med andra har möjlighet att påverka samhället omkring sig.

Vi tycker att det är dags att gå från ett omhändertagande till vardagsmakt. Utgångspunkten är regeringens politik när det gäller asylmottagning, och jag tycker inte att den kan frikopplas från integrationen. Utgångspunkten är att det finns något problem och att det är något som är sjukt som måste behandlas, men man ser inte det friska.

Jag tycker att vi såg lite av det, herr talman när vi var i Skinnskatteberg. Vi såg att det var någon som brydde sig, någon som såg det friska.

Den utveckling som äger rum i dag kan kallas ett resultat av den sociala ingenjörskonsten. Vi har en samhällsstruktur där individerna lätt blir objekt för samhällsingenjörernas åtgärder. De så kallade utsatta grupperna ska behandlas eller på något sätt åtgärdas. Det märks inom socialtjänsten och i mottagningen av flyktingar. Det är specialisten som har huvudrollen, inte en familj med starka och välutbildade vuxna som har rest runt kanske halva jordklotet och kommit till Sverige. Vi träffade på sådana även i Skinnskatteberg, men de får sitta passivt och vänta innan de antas kunna sköta ett jobb eller klara sig på egen hand.

Herr talman! Omhändertagandeperspektivet måste brytas, och det som jag mest saknar i svaret från migrationsministern är ett besked när vi frågar henne vad hon tänker göra. En invandrare ska inte automatiskt behandlas som någon som är i behov av hjälp. Människor, infödda svenskar eller sådana som kommer till vårt land, ska behandlas som en resurs, och därför är makten över den egna vardagen viktig.

Snabba ingångar på arbetsmarknaden, valfrihet i skola och barnomsorg samt enklare regler för företagare skapar vardagsmakt, men den är en rättighet som många i dag är bestulna på. Därför är min fråga till migrationsministern vad hon avser att göra för att öka vardagsmakten för de asylsökande som kommer till sådana kommuner som är väl förberedda.

Anf. 38 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar för svaret, men inte heller jag är nöjd med det svar som jag har fått. Den fråga som vi diskuterar i dag är viktig: hur man bor och vad man gör under den tid när man väntar på att få sina asylskäl prövade.

Ett boende som fungerar och där de asylsökande kan klara sig själva i största möjliga utsträckning är en förutsättning för att väntetiden inför ett beslut är acceptabel. Att dessutom få möjlighet att arbeta är väldigt viktigt. Att ha ett arbete under asylsökningstiden underlättar om och när man får uppehållstillstånd. Dessutom får man en möjlighet att försörja sig själv, vilket stärker självförtroendet.

Herr talman! Det finns många särskilt mindre kommuner som gör ett väldigt bra arbete för att ordna både bostäder och arbete åt de asylsökande, och så är fallet i Skinnskatteberg, som nyligen fyra ledamöter besökte tillsammans. Kommunen har tagit ett stort ansvar för att se till att flyktingförläggningen har fått bra förutsättningar att fungera. Såväl politiker som tjänstemän, frivilliga organisationer och boende har solidariskt ställt upp när Migrationsverket behövt platser.

Man var missnöjd med att överenskommelsen gällde 250 asylsökande men att antalet asylsökande nu var mindre än hälften av detta antal. Man ville alltså ha fler asylsökande där. Skinnskattebergs kommun hade till exempel investerat i ett delvis EU-finansierat projekt för att finna former för att få ut de asylsökande i betalda vita arbetstillfällen av typen hushållsnära tjänster men också ströjobb inom näringslivet.

Vi träffade flera personer som upplevde det som väldigt stimulerande att kunna jobba. De kunde försörja sig själva och ordna sitt eget boende.

Herr talman! Även samverkan mellan orsbefolkningen och asylsökande har fungerat bra, och de asylsökande har välkomnats att delta i olika typer av föreningsverksamheter.

Man har haft den fördelen att tillgången på bostäder har varit god. Tyvärr har inte kontakten med Migrationsverket varit lika god.

Herr talman! Varför kan inte migrationsministern bidra till att tänka nytt?

När det gäller de ensamkommande barnen har man diskuterat att kommunen ska ta hand om mottagandet och Migrationsverket ta hand om utredningen för att man inte ska sitta på två stolar: både utreda och sörja för det sociala. Kommunen har ju ändå ansvar för det sociala. Där kommuner så vill borde man hitta en lösning som gör att kommunen kan ta hand om driften av asylmottagningen.

Herr talman! Det är säkert så att samverkan mellan kommuner och Migrationsverket fungerar tillfredsställande i dag på många håll, men det gör det inte överallt. I den aktuella kommunen har kommunledningen flera gånger begärt att få driva mottagningen i egen regi. Migrationsministern säger i svaret att hon inte kan tänka sig *nu* att kommunerna kan få ta hand om att driva en asylförläggning, men kan möjligtvis migrationsministern tänka sig det någon gång i framtiden, och när i så fall?

Anf. 39 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Vi är fyra stycken som har lämnat in var sin interpellation – formen är ju sådan. Ministern får det lite enklare och kan lämna ett svar. Det jämnar väl ut sig, för nu i debatten är vi fyra som kan debattera.

Jag ringde och pratade med en centerpartist i Skinnskatteberg för att få ytterligare en bild av det som vi var i Skinnskatteberg och såg, och hans första sammanfattande kommentar var att det "funkar" bra. Det tycker jag sade rätt mycket. Han sade att det har varit mycket ideellt engagemang. Man har startat kafé dit de asylsökande har kunnat komma. Man har haft mötesplatser för möten mellan dem som bor i Skinnskatteberg och dem som förhoppningsvis inte är på genomresa, det vill säga de som söker asyl och hoppas att få stanna. Man har haft väldigt goda kontakter med företagarna så att de asylsökande har kommit ut i praktik. Man har haft ett väldigt gott samarbete med skolan – och så vidare.

Det man också har sett är att det har öppnat upp och förändrat attityder i samhället. Där det kanske fanns en oro i början finns det nu personer bakom begreppen ”flyktingar” och ”invandrare”. Det har alltså blivit en positiv utveckling av klimatet i samhället, och jag tror att det kanske är lite unikt, just för att det inte är ett så stort ställe. Det har inte varit så anonymt, utan de som har kommit har blivit personer, personligheter och också privat bekanta med dem som bor och verkar i Skinnskatteberg som bofasta. Man ser dem också verkligen som en resurs, och de flyter naturligt in i samhällsbilden. Man kan också se rent kulturellt att det här har tillfört enormt mycket.

I vår partimotion säger vi att asylmottagandet i dag sker på ett fåtal enheter. De flesta av enheterna ligger i närheten av storstäder i södra Sverige, och belastningen på dessa enheter är hög. Därför har vi kommit fram till att vi tycker att det finns all anledning att decentralisera flyktingmottagandet så att vi får en jämn fördelning av antalet asylsökande i hela Sverige. Självklart måste det vara ett kvalitetssäkrat mottagande vart man än kommer, både för att de asylsökande ska få tillgång till det svenska samhället på ett bättre sätt, men också för att hela Sverige ska få möjlighet att leva.

Det man efterlyser i Skinnskatteberg är just att få ta ett lite större ansvar än det man har i dag för att kunna göra bättre insatser – även om det inte riktigt blir ett helhetsperspektiv: Det finns ju fortfarande en del ansvar som självklart ligger kvar på staten och Migrationsverket. Men det är ytterligare något som man känner skulle underlätta deras verksamhet och göra att det blev en ännu bättre flyktingmottagning.

I svaret säger migrationsministern att hon vid flera tillfällen här i riksdagen betonat kommunernas viktiga roll, och det är positivt. Men min fråga blir ändå denna: Frågan är om migrationsministern verkligen vill någonting med det hon betonar.

Anf. 40 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Först vill jag tacka de fyra interpellanterna för interpellationerna om flyktingmottagandet i kommunerna. Jag tycker att frågan om samspelet mellan det statliga och den kommunala flyktingmottagningen är väldigt angelägen och skulle därför vilja vidga frågan något så att debatten inte bara handlar om Skinnskatteberg.

Utgångspunkten är given. Vi i Sverige har skrivit under internationella avtal som ålägger oss att ta emot flyktingar, men mer än så: att ta emot människor som flyr undan krig och förtryck är en självklar följd av den värdegrund som det svenska samhället vilar på.

Därefter vill jag tacka ministern, dels för svaret i dag, dels för att regeringen också lyssnar på oss som representerar kommuner som under de senaste åren haft problem med flyktingmottagande. Det är ett mångfasetterat problem, och det finns ingen enkel eller enskild lösning på det.

Regeringen avser dock att som ett första steg slopa det boendebidrag, EBO, som har funnits sedan 1994. Förslaget går ut på att bidraget, upp till 850 kr för en familj och 350 kr för ensamstående, dras in för asylsökande från och med den 1 mars nästa år. EBO har visat sig leda till en rad problem för både asylsökande och kommunerna. Vi har sett flera exempel på det i Malmö, till exempel trångboddhet och svårigheter i skolan för barnen, samtidigt som kommunen inte haft en rimlig chans att ge

dessa människor det mottagande de har rätt till. Nu hoppas jag att regeringen kan få stöd för förslaget här i riksdagen.

Herr talman! EBO har dessutom varit en av orsakerna till skevheten i flyktingmottagandet, tror jag. Låt mig åskådliggöra detta med min hemstad Malmö. Malmö tog under perioden 1998–2001 emot 8 % av de flyktingar som erhöll uppehållstillstånd i Sverige. Under hela denna period hade kommunen så kallat nollavtal med Migrationsverket. Det kan jämföras med att Malmö har 3 % av rikets befolkning. Det kan för övrigt också jämföras med rika, välmående kommuner, som exempelvis Vellinge i Skåne, som under många år vägrat ta emot flyktingar över huvud taget. EBO är en av orsakerna till detta, men det är inte hela förklaringen.

Det handlar om flera saker. I Integrationsverkets rapport *Storstad eller småstad – hur väljer man?* som publicerades redan år 2000, står det: ”Vi har i vår studie konstaterat att olika invandrare har olika prioriteringar och olika mål för sin bosättning. Att så många ändå flyttar till de redan invandrartäta orterna och bostadsområdena har inte enbart med fria val att göra. Bakom dessa flyttningar kan man bland annat se bristande information eller information i fel tid.” Rapporten pekar också på att många, om de hade kunnat, skulle ha flyttat till områden där jobben finns, där det finns bra boende och fungerande service. Vi behöver se till att det finns mer och bättre information i samband med att man väntar på uppehållstillstånd.

Herr talman! Det handlar med andra ord om att hitta bättre metoder för att styra asylsökande dit där de kan få en bra introduktion redan från början, men det handlar också om att kompensera de kommuner som solidariskt ställer upp på den svenska flyktingpolitiken och kompensera fullt ut den kostnad det innebär. I slutändan handlar det om att öppna möjligheterna för alla dem som kommer hit så att de får del av välfärden på rättvisa och likvärdiga villkor, oavsett var i Sverige de råkar hamna.

Mot bakgrund av detta vill jag ställa följande fråga till ministern: Tror inte ministern att det kan behövas fler åtgärder än ett avskaffande av EBO-bidraget för att bättre styra asylsökande till de landsändar som kan ge ett bra mottagande?

Anf. 41 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! Rosita Runegrund säger sig inte ha hört mig tala om detta i riksdagen tidigare. Då vill jag säga det en gång till. Det jag brukar säga är att jag tycker att det görs stordåd i svenska kommuner vad gäller mottagandet av asylsökande.

Det är i kommunerna som mottagandet av asylsökande får sitt egentliga innehåll. Precis som jag sade är det kommunerna som ordnar skola och skolbarnomsorg. Det är de som ser till att människor får hälso- och sjukvård. Det är de som ordnar med bostäder och praktikplatser etcetera. Det är där som innehållet i den svenska flyktingpolitiken faktiskt finns, tycker jag.

Svenska kommuner har mycket hög ambitionsnivå för flyktingmottagandet. Det har också utvecklats väldigt mycket de senaste tio åren. Vad vi kan se de senaste tio åren är också att det har varit en period med väldigt stora variationer i inströmning av asylsökande.

År 1994 hade vi 84 000 asylsökande i Sverige. Året därefter hade vi 6 000 asylsökande i Sverige. Det ställer naturligtvis oerhörda krav på mottagandet. Det ställer stora krav på flexibilitet. I tider när vi har hög inströmning av asylsökande måste vi ordna många platser ute i svenska kommuner. I tider när asylinströmningen minskar måste vi dra ned på asylmottagandet.

Det är det som har skett den senaste tiden. Vi har haft en minskning i år. Därför har vissa kommuner fått se hur platserna har dragits in. Det gäller till exempel Skinnskatteberg.

Jag tycker att interpellanterna väldigt målande beskriver vad ett anläggningsboende är i Sverige i dag. Det handlar om mindre kommuner som är mycket engagerade. Ni beskriver hur man har renoverat bostäder som har väldigt bra kvalitet och hur det är stor föreningsverksamhet där asylsökande kan delta. Det har naturligtvis stor betydelse för att man kan komma in i samhället och få en bra start i samhället.

Rosita Runegrund frågade om vi vill öka vardagsmakten för de asylsökande som kommer till kommuner som är väl förberedda. På det vill jag svara: Ja, det är jag beredd att göra. Men vi måste se till att asylsökande faktiskt kommer just till kommuner som är så väl förberedda att man får en bra start på sitt liv i Sverige.

När det gäller borttagande av bostadsersättningen och om det räcker vill jag säga att jag kanske inte tror att det gör det, utan att det också behövs andra insatser. Som ett första steg tror jag att det kan vara bra att staten inte längre stimulerar människor att välja ett inneboende. Det är precis det det handlar om. Ett eget boende är inget eget boende. Det är ett inneboende hos väldigt många människor som släktingar och vänner.

Ett anläggningsboende, däremot, där Migrationsverket hyr lägenheter i kommuner är mer ett eget boende som jag ser det.

Anf. 42 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Herr talman! Ja, kommuner gör stordåd. Det håller jag med om. Jag har varit i kontakt med mina bohuslänska kommuner, och man gör det. Det finns väldigt bra mottagning. Det finns familjer som ställer upp, och det finns kontaktfamiljer. Men det ser olika ut.

Jag är inte för flyktingplacering och det stora boendet. Det var det som migrationsministern tog upp. Anledningen till att jag går med på att ta upp frågan om Skinnskatteberg är att jag fascinerats av engagemanget och att det fanns ett kommunalråd som såg den asylsökande som en resurs och ville ha en kommunikation med Migrationsverket för att lösa den situation som dessa människor befann sig i utifrån de spelregler som finns för flyktingpolitiken i dag.

Vem vill bli kommunplacerad? Det vill varken jag eller migrationsministern. Det vill ingen bli.

Den svenska flyktingmottagningen har i dag ett drag av planeekonomi som leder till oönskade konsekvenser.

Det är Sveriges riksdag som fattar beslut om flyktingpolitiken. Sverige är, precis som vi hörde, bundet av internationella konventioner på området. Trots detta avgör varje kommun om de ska göra en överenskommelse med Migrationsverket om att ta emot flyktingar eller ej. Det finns alltså ett antal kommuner som i dag konsekvent säger nej.

Vi har i realiteten inte en nationell flyktingpolitik, i varje fall inte när det gäller det initiala mottagandet.

Människor som söker sig hit betar sig helt rationellt. De söker sig till storstadsområdena eftersom de tror att chansen att få ett jobb är störst där. Det kan bero på bristande information.

Invånarna i storstadsområdena är vana att tänka regionalt. Jag tillhör en storstadsregion. Jag bor 50 km norr om Göteborg, men ingår ändå i Göteborgs region. Där är man van att bo i en kommun, arbeta i en annan och kanske ha barnen i en tredje, medan flyktingen med familj blir instängd i en kommun.

Vad är alternativet för Socialdemokraterna om man tar bort EBO?

Jag tror, herr talman, att man måste skapa mänskliga möten, och att man måste förändra vårt flyktingmottagande. Det som migrationsministern svarade på min fråga gav ändå en liten öppning, nämligen att man ville ha vardagsmakten hos de människor som kommer hit till kommuner som är väl förberedda.

Inför en flyktingpeng till exempel. Är det så att kommunerna gör sig mer förberedda för en sådan sak? Ge de människor som kommer hit mer makt över sin egen vardag, men ge dem också någon form av lotsar i samhället.

Vi fick höra om Skinnskatteberg att det var en anställd på Migrationsverket som skulle hjälpa en asylmottagande med läkarkontakt, medan det inte ingick i den anställdes ansvar att ge den hjälpen.

Det är sådana gränsmottagningar som jag vänder mig emot. Vad kommer ministern att göra för att sudda ut de olika nivåerna?

Anf. 43 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Herr talman! Visst måste vi hitta metoder så att flyktingar väljer de kommuner där det finns sysselsättning. Som liberal tror jag mer på morötter än på piska.

I storstadsområdena, där det bor många invandrare, finns det ju faktiskt i många fall trygghet. Där har man landsmän, släktingar och så vidare. Den tryggheten får man inte förringa, även om jag är medveten om att det finns problem i vissa områden.

Herr talman! Jag bor i en bygd där det finns många småkommuner, och även Borås kommun, som tar emot många flyktingar som bor ute på landsbygden. De bor på små orter där det finns arbeten som inga svenskar vill ta. Befolkningen ställer upp till sista man. Man hjälper och stöttar.

Däremot har det funnits stora brister i Migrationsverkets hantering på de här orterna. De ligger en liten bit utanför staden, lite långt från affärer. Det har förekommit att man har placerat ut flyktingar i en bostad i ett hus eller lägenhet och lämnat dem där utan att tala om att man kan ta bussen in till staden och kanske gett dem en bussbiljett och så vidare.

Eftersom kommunen ändå har det sociala ansvaret till slut tror jag att mycket hade varit vunnet om man tog hand om hela mottagandet.

Det positiva är alltså att befolkningen, orten och företagandet ställer upp. Som jag sade finns det jobb som ingen svensk vill ta. Det stora problem som nu har uppstått på flera ställen är naturligtvis när de asylsökande får avslag på sin ansökan och omedelbart måste sluta. I många fall kan dessa personer ha jobbat ett och ett halvt eller två år, för så lång tid

har faktiskt asylprocessen tagit. Då står arbetsgivaren helt utan personal som man lärt upp. Jag besökte själv ett sådant företag i förra veckan.

Där, migrationsministern, måste vi börja tänka om! Man kan inte bara säga stopp till en person som är asylsökande. Vi måste kunna börja fundera lite på arbetskraftsinvandring också.

Sedan vill jag snabbt ta upp en fråga som migrationsministern tar upp i svaret, nämligen de ensamkommande barnen. Där har man länge diskuterat en lösning. Det är säkert ett och ett halvt år sedan jag första gången stod och pratade om dessa frågor med dåvarande migrationsministern Jan O Karlsson. Då hade man hittat en lösning, och sedan skulle man utreda den igen. Det är bra att man tillsätter en god man, men hur långt har man kommit i övrigt för att hitta denna lösning? Ett antal kommuner ska ta hand om själva mottagandet av barnen medan Migrationsverket sköter utredningen så att man inte hamnar på två stolar.

I Skellefteå har kommunen anordnat väl fungerande mottagning. Det måste man kunna göra på andra ställen också.

Anf. 44 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! När vi i våra interpellationer beskrev verksamheten i Skinnskatteberg var det inte som ett led i att på planekonomiskt vis beordra vart de asylsökande skulle söka sig. Det vi försökte lyfta upp i vår interpellation var hur ett bra flyktningmottagande kan fungera. Det skulle vara intressant att få lite svar. Även om jag inte tyckte att jag ställde så många frågor hade jag ändå en fråga som jag tar nu i början – jag kan ta den i slutet också, så kanske jag får svar på den:

Migrationsministern uttalar att hon betonar kommunernas viktiga roll. Hur ser hon då på när man från kommuners håll säger att man vill ta ett större ansvar? Vill hon någonting med att hon betonar kommunernas viktiga roll eller ej?

Det jag i stället skulle vilja se är att man från kommuners sida ser möjligheterna, precis som Skinnskatteberg har gjort, att ordna en bra verksamhet där de som kommer till Sverige får ett bra mottagande och en möjlighet att komma in i det svenska samhället men där de också får kontakter med arbetslivet och kanske kommer ut i arbete betydligt snabbare än vad väldigt många gör i dag. Om i stället dessa ekonomiska drivkrafter fanns runtomkring i landet, att man på flera ställen bygger upp en bra verksamhet, skulle man komma åt det problem som migrationsministern vill åtgärda genom att ta bort EBO.

Det handlar om två vitt skilda angreppssätt på det här problemet. Vi kanske skulle ha varit bättre förberedda på att migrationsministern skulle använda våra interpellationer i det syftet än vad vi tyvärr var.

Jag är också medveten om att det ser väldigt olika ut på olika håll i landet. På vissa håll kan, precis som Luciano Astudillo målar upp bilden av, integration bli en omöjlighet.

Vi kan också se att man haft problem på andra ställen. Det är den jämförelsen Skinnskatteberg har gjort: Vid en närliggande enhet har man inte fått samma acceptans bland lokalbefolkningen. Man har haft fler kontroverser, och det har också framförts önskemål från den kommunen om att inte ta emot så många. Det är i skenet av detta som det också blir stora frågetecken hos de lokala företrädarna i Skinnskatteberg om varför deras verksamhet inte skulle kunna få möjligheten att fortsätta.

När vi var i Skinnskatteberg och bland annat träffade er partikamrat Sune Larsson, som är en av drivkrafterna och eldsjälarna i detta arbete tillsammans med många andra, försökte man hitta vad som är knutpunkten. Det var också representanter från Migrationsverket där. Då gömde man sig bakom kommunallagen, och det gör även migrationsministern i sitt svar här.

Då skulle det vara intressant att höra: Vilket är viktigast – människorna eller kommunallagen? Om nu den är ett hinder i detta, är då migrationsministern beredd att i stället göra någonting åt kommunallagen?

Anf. 45 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Först vill jag tacka ministern för svaret. Jag delar din uppfattning att det sannolikt kommer att behövas fler åtgärder än indragandet av EBO.

Asylsökande är en resurs för Sverige. Mångfalden har många möjligheter. Det vet vi i Malmö. Vi har också gjort väldigt mycket för att ta vara på dem som kommer till vår stad, trots nollavtal. Vi har individualiserat och arbetsmarknadsinriktat introduktionen kanske bäst i hela landet. De undersökningar Integrationsverket har gjort av hur nöjd man är med introduktionen visar också att man just i Malmö är väldigt nöjd med den introduktion man får. Vi har fördelat resurser till de skolor där asylsökandes barn hamnar. Vi har fadderverksamhet där kommunanställda är faddrar till nyanlända invandrare.

Mycket görs alltså i vår stad. Samtidigt har vi stora bekymmer.

Jag tog med mig ett pressmeddelande från Rosengårds stadsdelsfullmäktige underskrivet av ordföranden och vice ordföranden, en moderat och en socialdemokrat: Ta bort bidraget för EBO! Stadsdelen orkar inte ta emot fler nyanlända. Borttagandet av bidraget för EBO skulle kunna vara ett styrinstrument för att stoppa den akuta situationen.

Det är en moderat och en socialdemokrat som tillsammans vädjar till staten om detta.

För en tid sedan antog kommunen med ganska bred uppslutning ett program som heter Välfärd för alla med flera olika punkter, bland annat avskaffande av EBO. Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna backade upp detta i vår stad.

Vad är då alternativet? Ja, jag hade gärna sett att fler flyktingar och asylsökande kunde hamna i kommuner som Skinnskatteberg. Därför skulle jag vilja att vi kunde styra det åt det hållet – kommuner där man kan ge människor en bra introduktion i det nya landet så att vi kan ta till vara allt det människor har med sig.

Avslutningsvis har jag en kort fråga till ministern: Kan ministern här i dag ge exempel på ytterligare verktyg för att styra mottagandet än avskaffande av EBO?

Anf. 46 ULRIKA KARLSSON (m):

Herr talman! Jag vill kommentera Astudillo, som här tog på sig kommunkostymen och tackade regeringen för att den har lyssnat på honom och andra socialdemokrater som haft problem med flyktingmottagandet, det vill säga EBO. Jag själv kan som före detta landstingsråd ta på mig landstingskostymen, och jag har siffror från Migrationsverket

som visar att människor som bor på en förläggning mår sämre än människor som bor i eget boende.

Konsekvensen av att ta bort EBO blir att människor mår sämre. Det kan konstateras att i inget annat jämförbart land i världen har invandrare och flyktingar drabbats så hårt av arbetslöshet, socialbidragsberoende och utanförskap som i Sverige. I inget annat land är heller det politiska ledarskapet så handlingsförlamat som här. I stället för att angripa orsakerna till den havererade flyktingpolitiken med en reglerad arbetsmarknad, bidrags- och skattefällor och institutionaliserat omhändertagande har Astudillo och andra välfärdsstatens ingenjörer vänt sitt eget misslyckande mot nykomlingarna.

Med förslag som att inskränka EBO och rätten till ny ansökan skjuter man bredvid målet. Det är den enskilde asylsökanden som ska ta konsekvenserna av kommunens och myndigheters misslyckande. Men att en myndighet eller för den delen en kommun misslyckas med sitt uppdrag borde aldrig få leda till att det görs avkall på skyddet av och värnandet om enskilda människors rätt till en fristad och skydd av deras liv och säkerhet.

Herr talman! Jag undrar om detta egentligen är humanitet. Svaret är nej.

Sverige behöver en human och rättssäker asylprocess. Jag hoppas verkligen att Astudillo någon gång besöker en flyktingförläggning, för där om någonstans finns det ofta trångboddhet, nedslitenhet, ingen svenskundervisning efter första negativa beskedet och ingen praktik. Det är tristess, apati, maktlöshet, hopplöshet och till slut sjukdom. Människor mår dåligt och läggs in på psykiatrisk avdelning. Därför är det så underbart när man får höra om Skinnskatteberg, där det i praktiken fungerar på ett helt annat sätt, och där ett kommunalråd har sagt att han ser asylsökande som en resurs.

Jag skulle vilja fråga migrationsministern om ministern anser att den enskilda asylsökanden ska straffas för socialdemokratiska kommuners och regeringens misslyckanden när det gäller svensk migrationspolitik?

Anf. 47 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! Jag tror att jag återigen måste börja med anläggningsboendet och vad det är. Det finns ord som flyktingplacering, de stora boendena, planekonomisk planering och så vidare. Det tycker jag inte riktigt stämmer med det anläggningsboende som vi har i dag.

Om man går tio år tillbaka i tiden kan man konstatera att vi hade verkliga anläggningar. Då hyrde det som kallades för Statens invandrarverk ofta nedlagda sjukhus. Man hyrde olika typer av institutioner. Då var anläggningsboende ett verkligt anläggningsboende. Det var så att säga korridorboende där människor oftast bodde flera i samma rum.

I dag är anläggningsboende precis som det som interpellanterna faktiskt beskriver, nämligen att Migrationsverket hyr vanliga lägenheter. Ofta är det allmännyttan som hyr ut lägenheter till Migrationsverket, där asylsökande får en egen lägenhet där de kan vara. Ibland får man dela lägenhet. Men när det gäller barnfamiljer kan man nästan garantera att de får en egen lägenhet där de kan vara.

Sedan skulle jag också vilja säga något om det som regeringen inom kort kommer att lägga fram förslag om, nämligen att ta bort bostads-

sättningen för eget boende. Bostadsersättningen inrättades 1994 och var då tänkt som en stimulans för att människor skulle flytta ut i så kallat eget boende. Man trodde inte att så många skulle flytta ut, och därför infördes den här bostadsersättningen, som alltså inte är tänkt att täcka bostadskostnaderna utan som är tänkt som en stimulans för att få människor att välja detta boende.

Nu har vi tio års erfarenhet av eget boende, och vi ser en rad olika negativa konsekvenser av det egna boendet. Vi ser att det leder till enormt stora sociala problem. Det leder till en enorm trångboddhet. Det finns kommuner som har särskilda verksamheter för människor som bor i eget boende, därför att de inte kan vistas i lägenheterna under dagtid. De får i praktiken bara sova i de här lägenheterna. Detta är inget bra boende.

Jag kommer precis från Flyktingpolitiska rådet, som består av en rad olika organisationer, där Felix Reinhardt som är chef för flyktingenheten i Göteborg berättade om verksamheten. Han sade att i princip leder det egna boendet till att man faktiskt får sätta kryss för, det vill säga avstå från alla tankar på integration hela det första året när en person har fått uppehållstillstånd, därför att boendesituationen helt enkelt är sådan att människor inte kan integreras i samhället.

Anne-Marie Ekström sade att hon som liberal tror mer på morötter än på piskor. Jag undrar om man som liberal avser att bibehålla bidrag som man faktiskt vet låser in människor i isolering och arbetslöshet. Är det den typen av bidrag som man faktiskt vill behålla?

Anf. 48 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Herr talman! Jag var en av dem som gladdes mycket åt att asylpolitiken och utvecklingspolitiken delades upp på två ministrar. Jag tycker att det är bra att det är en renodling. Men ibland känner jag lite att Barbro Holmbergs uppgift i dag är att sopa ihop skärvorna efter en misslyckad asyl- och integrationspolitik.

Det är just det som det handlar om. Det behövs en förändring från rötterna när det gäller hur man ser på integrationspolitiken som hör ihop med asylmottagningen, att se människor som resurser, inte som problem där man hela tiden ska hålla på och ordna och dona med bidrag hit och bidrag dit och sedan placera människor här och placera människor där. Vi behöver egentligen en helt ny integrationspolitik i vårt land, så att det slipper bli de här starka motsättningarna som det trots allt verkar vara mellan kommuner och Migrationsverket.

Trots allt vill jag säga lycka till till migrationsministern, för det här är ett jättesvårt arbete. Ändå vill jag, herr talman, poängtera: Se dem som kommer hit som resurser, precis som vi har hört här tidigare, men arbeta för en ny politik. Det kommer vi att göra när vi kommer i regeringsställning. Och ta inte upp det gamla.

Sedan vill jag också, herr talman, tacka de interpellanter som har varit med i debatten i dag, och jag tackar också migrationsministern.

Anf. 49 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tror fortfarande på morötter jämfört med piskor. Jag vet att det finns problem i vissa bostadsområden, men inte överallt. Jag har pratat med ett kommunalråd i Göteborg från mitt parti. Han säger att det inte är de asylsökande som bidrar till problemen.

Själv är jag medveten om att det fungerar bra på vissa ställen, i mindre kommuner, typ Skinnskatteberg, runt om min egen kommun och i min egen kommun. Men jag tror ändå inte att man får förringa den känsla av trygghet som många av de här flyktingarna känner när de kan bo tillsammans med sina landsmän och sina släktingar. Jag tycker att man ska försöka hitta en stimulans i stället till dem som vill bo på ett annat ställe.

Herr talman! Det finns fortfarande kvar flyktingförläggningar som inte är lika bra som de vi pratat om i dag. Likaså finns det fortfarande, som jag nämnde i mitt förra anförande, flyktingar som placeras på ett ställe långt ute på vischan där man inte får någon hjälp eller något stöd. Man vet inte ens var man ska skaffa mat någonstans utan är beroende av befolkningen.

Herr talman! Jag har inte fått något svar om de ensamkommande barnen. Är migrationsministern beredd att någon gång i framtiden överlåta regin av flyktingmottagningen till kommuner?

Anf. 50 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Självklart är det lite spännande att fundera över konstellationen m och s som går in med önskemål och skrivningar. Från min sida ser jag det som ett tydligt resultat av regeringens misslyckande på det här området.

Att man tar bort EBO handlar också om att dölja och täcka över sina egna misslyckanden.

När vi var i Skinnskatteberg fanns även Migrationsverket representerat. Vi lyssnade på en partikamrat till migrationsministern. Där framkom en frustration över att det inte gavs något gehör eller svar. Vi försökte lyfta fram att Migrationsverket åtminstone borde kunna se på det och låta det fungera som en försöksverksamhet att ta lärdom av. Då kunde man se om det fanns något mer att lära till övrig verksamhet – om det inte gick att med en gång ge klartecken att fortsätta för fullt.

Jag fick inget svar från representanterna från Migrationsverket då, och jag får inget svar av migrationsministern i dag. Inget svar är också ett svar.

Anf. 51 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Alternativet till EBO är, som minister Barbro Holmberg sade, inte förläggningar utan kommuner som Skinnskatteberg och Ragunda som vill och kan ta emot flyktingar på ett bra sätt.

Jag har tagit upp de problem som sker på grund av EBO. Här kommer människor som vi inte vet något om, som kommunen inte kan planera för, som från en dag till en annan måste få skola och verksamhet under den tid de är här.

Ulrika Karlsson får det att låta som om jag vill rulla ut taggtråd runt Sverige och inte ta emot flyktingar över huvud taget. Hon kanske inte lyssnade tillräckligt noga. Jag sade: Att ta emot människor som flyr undan krig och förtryck är en självklar följd av den värdegrund det svenska samhället vilar på. Jag tycker verkligen det. Jag är själv flyktingbarn. Jag tycker verkligen det.

Däremot ser jag de problem som finns i Rosengård, Bergsjön och Botkyrka. Jag ser inte det som ett värdigt mottagande. Tvärtom är det fråga om att låsa in människor och över huvud taget inte ge dem möjlig-

heter. Det är inte så allvarligt att dra in EBO för andra moderater. Ta diskussionen med vice ordföranden i stadsdelen Rosengård. Han ser detta i sin vardag. Ta diskussionen med din riksdagskollega Carl-Axel Roslund. När jag och Barbro hade en debatt om EBO gick han upp i debatten och stödde ministern i den frågan. Ta inte minst debatten med Göran Holm. En rik och välmående kommun har under alla dessa år vägrat ta emot en enda flykting. Det är upprörande.

Anf. 52 ULRIKA KARLSSON (m):

Herr talman! Jag har precis kommit in i riksdagen, och jag har väl inte så stor kännedom om de formella sakerna. Men en sak vet jag i alla fall, nämligen att EBO bestäms här. Det är med regeringen och riksdagsledamöterna fajten om EBO ska tas. Därför tar jag upp den frågan här.

Jag vill igen poängtera att i stället för att angripa orsakerna till den havererade flyktingpolitiken, reglerad arbetsmarknad, bidrags- och skattefallor och ett institutionaliserat omhändertagande, vänder man sitt eget misslyckande mot nykomlingarna.

Man kan ibland häpnas när man nämner integration. Migrationsministern har påvisat det. Det är olyckligt när människor inte kan integreras i samhället – helt korrekt. Där ser jag problem i flyktingmottagandet som inte hör hemma i EBO utan snarare vid en flyktingförläggning. Den här bilden har jag fått av flera asylsökande vid olika flyktingförläggningar. När asylsökande kommer i dag får de följande information: "Här hämtar du dina bidrag. Här hämtar du din post. Här sover du." Ingen frågar: "Vem är du? Var kommer du från? Vad har du för erfarenheter? Vad har du för utbildning? Vad vill du göra?"

Integration startar dag ett. Hur tar vi hand om människor dag ett när människor kommer hit? Det är det som är integration, och det är det som är humanitet i en asylpolitik. Dagens asylpolitik har havererat. Skärvorna som man nu sopar ihop gör mer skada än nytta.

Anf. 53 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! Jag håller helt med om det som Ulrika Karlsson sade allra sist. Integration startar dag ett. Jag har träffat många som just har fått sin integration, sitt "dag ett", i en ganska liten kommun. Det har talande beskrivits här att i en liten kommun finns det ofta föreningsverksamhet. Man kan inte undgå att lära sig språket. Man kan inte undgå att träffa svenskar. Det betyder att man på något sätt måste komma in i samhället i stort sett från dag ett. Den första tiden är bra om man tas emot i en väl förberedd kommun, till exempel Skinnskatteberg, och om man inte hamnar som inneboende där man knappt får vistas i lägenheten. Jag tror inte att det är en bra introduktion. Då börjar inte introduktionen dag ett.

Jag fick inte riktigt svar på frågan om man som liberal är beredd att strida för ett bidrag som vi tydligt har sett ger oerhört negativa konsekvenser.

När det gäller staten och kommunerna menar jag att det är viktigt att vi har ett delat ansvar för mottagandet av asylsökande. Vi måste ha en helhetssyn och verkligen kunna garantera att vi kan leva upp till de internationella förpliktelser vi faktiskt har åtagit oss. Det vore viktigt att i den debatt som säkert kommer att följa verkligen ta reda på vad interpellan-

terna menar med att vi ska låta människorna gå före kommunallagen. Betyder det att Kristdemokraterna, Moderaterna och Folkpartiet vill förändra kommunallagen så att vi tvingar kommuner att ta emot asylsökande i stället för att samarbeta kring frågorna?

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2004/05:29 om humaniteten i asylpolitiken

Anf. 54 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! Anne-Marie Ekström har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta så att även de barn som varit lång tid i Sverige får en möjlighet att få sina skäl prövade på nytt, att människor vid en avvisning behandlas på ett respektfullt och människovärdigt sätt och att de löften som ges om att det finns någon de avvisade kan vända sig till uppfylls.

Som Ann-Marie Ekström väl känner till finns det alltid möjlighet att överklaga ett beslut från Migrationsverket till Utlänningsnämnden om man tycker skälen har bedömts felaktigt. Det gäller både barn och vuxna. Enligt förslaget till en ny instans- och processordning i utlänningsärenden, som för närvarande bereds inom Regeringskansliet, ska skälen kunna prövas inte bara i två utan i sammanlagt tre instanser. Därför är det inte aktuellt att införa en möjlighet att få tidigare framförda skäl prövade på nytt.

De senaste åren har en lång rad förändringar och ett metodutvecklingsamarbete skett för att stärka barnperspektivet i asylprocessen. Barn har blivit mer synliga. Deras asylskäl utreds. I januari i år gav regeringen Migrationsverket i uppdrag att fortsätta utbilda personal i barnfrågor så att särskild barnkompetens senast den 1 juli 2005 ska finnas på samtliga enheter som utreder asylärenden som omfattar barn. Migrationsverket ska också enligt uppdraget vidta åtgärder för att säkerställa att barn kommer till tals och att deras situation redovisas i ärendena. En del av detta arbete är den metodik för att samtala med barn som Migrationsverket i samarbete med Linköpings universitet och Barnombudsmannen arbetat fram. Alla barn ska få möjlighet att berätta sin egen historia. Målet är att barns asylskäl ska komma fram så tidigt som möjligt i processen.

Anne-Marie Ekström ställer också två frågor som rör avvisningar. Naturligtvis ska de personer, barn eller vuxna, som avvisas från Sverige behandlas på ett respektfullt och människovärdigt sätt. Detta gäller inte bara vid själva verkställigheten av de avslagsbeslut som fattats, utan under hela asylprocessen.

Utgångspunkten i utlänningslagstiftningen är att verkställighet av avvisningar eller utvisningar ska ske genom att den berörda personen frivilligt lämnar landet. Till Migrationsverkets uppgifter hör att så långt det är möjligt motivera de personer som fått ett avvisningsbeslut att medverka till hemresan. Migrationsverket kan vid behov hjälpa till med återresan och förmedla kontakter med myndigheter eller frivilligorganisationer i hemlandet.

Migrationsverket informerar vid så kallade återvändandesamtal de berörda om vad som gäller när ett uppehållstillstånd har nekats och ett avvisnings- eller utvisningsbeslut har fattats samt om hur Migrationsverket samarbetar med polismyndigheterna. Det bör därför aldrig råda någon tvekan om att den enskilde själv kan påverka under vilka former han eller hon kan komma att behöva lämna landet, självmant eller tvångsvis.

När ett ärende som gäller en barnfamilj överlämnas till polismyndighet för verkställighet informerar Migrationsverket vanligtvis polisen om barnets situation. Hur och på vilket sätt en verkställighet av en avvisning ska ske är en bedömning som berörda myndigheter gör i varje enskilt fall, givetvis med respekt för mänskliga rättigheter och den enskildes integritet.

Anf. 55 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret, men som vanligt är jag inte nöjd, inte alls. Jag kan inte förstå varför det ska vara så svårt att skilja på dåtid och framtid i asylpolitiken. I debatt efter debatt har jag försökt få migrationsministern att förstå att det som varit och är inte är detsamma som det som kommer att bli i framtiden, när utredare med barnkompetens utreder barn och framför allt att barnen utreds, och när vi har en mer rättssäker asylprocess som nu förhoppningsvis är på gång.

Det jag vill säga i min interpellation är att många av de barn, och även vuxna för den delen, som i dag fortfarande finns i asylprocessen har varit här i flera år utan att det beror på nya ansökningar. Dessa barn har inte blivit hörda ordentligt. Den 1 juli 2005 har ju inte varit ännu. Det är den tidpunkt då det ska finnas barnkompetens på samtliga enheter som utreder asylärenden som omfattar barn, enligt migrationsministern.

Herr talman! I veckan fick jag höra om en pojke som i dag är nio år men som var fyra år när hans mamma våldtogs och han själv bands fast vid en stol. Den pojken har man inte låtit prata om sina upplevelser. Även mycket små barn kommer ihåg traumatiska händelser.

Familjen som numera består av en mamma och tre barn ska avvisas till en av staterna i före detta Sovjetunionen. Mamman mår mycket dåligt och är en fara för både sig själv och andra. Hon har blivit hotad med hedersmord. Vad händer med barnen om mamman mördas, om hon nu kommer så långt och inte tar livet av sig och sina barn innan dess? Om hon skulle kunna återvända till någon annan plats, hur ska hon då försörja sina barn? Prostitution är en säker gissning.

Herr talman! Varför kan inte denna pojke få en ny chans och få redogöra för sina upplevelser? Det bästa för denna pojke är säkert inte att återvända till sitt hemland. Det finns många barn som han, fall där man inte sett till barnets bästa och följt FN:s barnkonvention.

Herr talman! För ungefär ett år sedan debatterade vi här i kammaren, jag och migrationsministern, om omänskliga avvisningar med anledning av programmet Kalla fakta. Då sade migrationsministern: Jag kan bara hålla med om att det var förfärligt att se. Det var verkligen förfärligt att se en 15-årig flicka släpas skrikande och helt hysterisk in i en buss. Så vill vi inte ha det. Migrationsministern sade också: Jag har fått kännedom om att Migrationsverket ska ta fram riktlinjer för arbetet med återvändande beträffande barnfamiljer.

Finns det några sådana riktlinjer? Uppenbarligen inte, för det händer fortfarande att barn avvisas under märkliga former. Jag nämner två fall i min interpellation, en flicka som hämtas i en fejkad poliskontroll under agentliknande former och en flicka som är apatisk och bärs ut till flygplanet för att tillsammans med sin familj lämpas av utan någon hjälp på Sarajevos flygplats. Tycker migrationsministern att det ska gå till så här?

Anf. 56 ULRIKA KARLSSON (m):

Herr talman! Migrationsministern har på Anne-Marie Ekströms interpellation om humanitet i asylpolitiken svarat vilka åtgärder ministern avser att vidta när det handlar om barn som varit i Sverige en lång tid så att de ska få en möjlighet att få sina skäl prövade på nytt. Av ministerns svar kan jag inte utläsa att ministern avser att vidta några åtgärder, vilket är olyckligt eftersom barnens perspektiv inte har kommit i ljuset vid asylprövningen.

Låt mig ge ett exempel. Jag har själv varit juridiskt ombud för en familj med två minderåriga barn. De hade varit i Sverige under flera års tid, pojkarna gick i svenska klasser och hade svenska kompisar. Lärare hade dock slagit larm om att barnen befarades fara illa och att deras framtida utveckling var i fara. Pojkarna var mycket oroliga för att återvända. I hemlandet hade de upplevt all den fasa som ett krig för med sig. Socialförvaltningen var inkopplad. Både mamman och pappan hade varit inlagda på psykiatrisk avdelning under en längre period. Mamman hade utsatts för gruppvåldtäkt av en samling soldater och hade vid flera tillfällen meddelat att hon hellre dör än återvänder till hemlandet.

Med andra ord: Pojkarna för illa och mädde mycket dåligt, och pojkarna hade intyg från skolkuratorer och psykologer om sin sjukdom samt intyg om den äldre pojkens självmordsförsök.

I avslagsbeslutet från Utlänningsnämnden står att pojkarnas intyg inte är utfärdade av specialist. Därför lämnas de utan avseende. Vidare står det att läsa att det är i enlighet med barnens bästa för dessa pojkar att återvända tillsammans med sina föräldrar till det forna hemlandet.

Utlänningsnämnden tittade alltså i detta ärende inte ens på pojkarnas intyg, trots att de var utfärdade av psykolog. Därför skulle de avvisas – i enlighet med barnkonventionen. Detta är absurt. Som migrationsminister i ett land som ratificerat barnkonventionen borde ministern agera kraftfullt inom detta område. Tomma ord är inte tillräckligt.

Herr talman! Jag vill fråga ministern vad ministern avser att göra för alla tusentals barn som redan befinner sig i landet och vars asylskäl inte har kommit fram i processen.

Den andra frågan i Anne-Marie Ekströms interpellation handlar om att människor vid en avvisning ska behandlas respektfullt och människovärdigt. I sitt svar säger migrationsministern att Migrationsverket informerar vid återvändarsamtal om hur Migrationsverket samarbetar med polismyndigheterna och att det därför aldrig behöver råda någon tvekan om att den enskilde själv kan påverka under vilka former han eller hon kan komma att behöva lämna landet, självmant eller tvångsvis.

Av svaret kan man utläsa att den asylsökande själv kan välja. Valfriheten är: Antingen åker du självmant till det land du har flytt från eller så hämtar vi dig med polis.

Menar ministern i förlängningen att den asylsökande bara har sig själv att skylla vid en tvångsavvisning eftersom denne fått ett så kallat generöst erbjudande om frivillig avvisning? Menar ministern verkligen att det är den enskildes eget fel när avvisningen sker utan respekt och på ett icke människovänligt sätt, även när barn är inblandade?

Anf. 57 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! Jag tycker att den här debatten som återkommer många gånger när det gäller barn i asylprocessen är en väldigt viktig debatt. Jag hoppas att det kommer att återkomma flera gånger om igen. Det är viktigt att vi hela tiden ser till hur vi arbetar med att förverkliga barnkonventionen och portalparagrafen om barnets bästa i asylprocessen.

Jag vill påstå att barnkonventionen och portalparagrafen om barnets bästa har fått stor betydelse för barn i asylprocessen. Det är inte bara tomma ord. Det är inte bara vackra ord. Portalparagrafen var ett startskott för en lång rad reformer som har genomförts, för en lång rad insatser för att utveckla metoder för att hela tiden förbättra mottagandet av asylsökande barn. Jag ska nämna några sådana reformer. Rätten till skolgång till exempel är en direkt följd av att vi har anpassat vår lagstiftning till barnkonventionen.

Före år 2000 hade asylsökande barn inte alls samma rätt till skolgång som barn bosatta i Sverige. De hade begränsad rätt till grundskola, men ingen rätt till gymnasieskola eller någon annan skolform. Det betydde att 16-åringar tvingades vara i Migrationsverkets organiserade verksamhet. I dag har asylsökande barn precis samma rätt till skolgång som barn bosatta i Sverige.

Rätten till hälso- och sjukvård är en annan reform som även den gjorts direkt utifrån barnkonventionens krav. Men som jag sade tidigare har den också inneburit att Migrationsverket och Utlänningsnämnden arbetar, och under lång tid har arbetat, för att få fram metoder som hela tiden ska se till barnets bästa i asylprocessen.

Man måste emellertid även titta på vad barnets bästa faktiskt betyder. Barnets bästa i utlänningslagen innebär, på samma sätt som i artikel 3 i barnkonventionen, att hänsyn ska tas till barnets bästa, att barnets bästa alltid ska beaktas i alla områden. Det betyder att barnets bästa ska beaktas i *alla delar* av asylprocessen. Det gäller både i mottagandet och i bedömningarna av huruvida humanitära skäl är uppfyllda, men också i avvisningarna. Hur ska man hantera en avvisning? Hur ska man hantera ett återsändande så att man tillgodoser barnets bästa i just den situationen?

Precis som i artikel 3 i barnkonventionen är inte barnets bästa alltid helt avgörande eller utslagsgivande i alla ärenden. När man till exempel tar hänsyn till humanitära skäl betyder det inte, även om man beaktar barnets bästa, att barn som skulle få det bättre i Sverige alltid har rätt till uppehållstillstånd här, men det betyder att barns bästa, barns situation, alltid ska beaktas i varje enskilt ärende.

Anf. 58 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Herr talman! I motsats till migrationsministern önskar jag att vi inte skulle behöva debattera det här igen, för det blir bara upprepning på upprepning.

Visst är det bra att barnen får gå i skolan och har rätt till sjukvård, men när frågan till syvende och sist gäller ifall barnet ska få stanna eller inte tas i många fall ingen som helst hänsyn till barnets bästa.

I en av Migrationsverkets broschyrer sägs bland annat, vilket jag också säger i min interpellation, att man står för humanitet, respekt, rätts-säkerhet och engagemang. Som förklaring till ordet "humanitet" anger ordböckerna "medkänsla", "medmänsklighet".

Herr talman! Jag anser att det inte är att visa respekt och medmänsklighet när man fejkar en trafikkontroll för att hämta en 15-årig försvarslös flicka som mår mycket dåligt. Både polis och Migrationsverket visste var flickan fanns. Hon befann sig hos en fosterfamilj, dit socialtjänsten hjälpt henne för att hon efter vistelse på psykiatrisk klinik skulle få tid att återhämta sig och leva ett normalt liv med skolgång.

Skälet till att gränspolisen tog andra kolleger till hjälp och ordnade en trafikkontroll var att de var rädda att flickan skulle göra sig själv illa. Men är det verkligen den flickans bästa att avvisas om hon är så skör att hon tänker begå självmord? Var finns barnkonventionen i detta?

Allt prat om att barnen ska få hjälp och vård är just bara tomt prat. Det är faktiskt bättre att hålla tyst än att väcka en mängd förhoppningar. Migrationsministern säger själv att man inte ska väcka förhoppningar. Jag kan inte förstå logiken i att först vårda ett barn och sedan skicka det till ingenting. Många av dem som blir avvisade har nämligen inget att återvända till.

Herr talman! Den fosterfamilj som den flicka jag berättade om bodde hos har efter avvisningen trots försök inte kunnat komma i kontakt med henne eller hennes familj. I dag pratade jag med fostermamman som berättade att skolkortet där flickan var med kommit just i dag, och hon undrar vart hon ska skicka kortet.

Var finns flickan? En bra avvisning måste väl åtminstone innebära att vänner kan hålla kontakt och ta avsked. Inte ens det fick hon göra. Dessutom är det som ministern säger om att förmedla kontakter bara tomma ord. Det finns oftast ingen hjälp att få. Bosnierna har själva sökt och fått den informationen, men hur ska fostermamman kunna vidarebefordra skolkortet?

Herr talman! Jag vet att ministern inte kan kommentera enskilda fall, men asylpolitiken är full av enskilda fall. Det är viktigt att ta enskilda fall som exempel och utgå från dem. Asylpolitiken är inte bara siffror man kan bolla med hursomhelst.

I samband med debatten om att införa en ny asylprocess, vilket är bra, pratas det om att så och så många ärenden finns i ryggsäcken och måste betas av innan den nya asylprocessen kan införas. Då kan alltså människor offras. Det pratas inte om människoöden, utan människoliv behandlas som lagervara. Lagret får inte vara för stort när man ska flytta till en ny butik. Men det finns olika sätt att minska lagret på. När det gäller människor kanske det är bättre att ge dem en ny chans än att slänga dem på skroten.

Jag har en lite annorlunda syn när det gäller att bli av med ryggsäcken, för visst inser även jag att vi måste bli av med den. Den största delen av ryggsäcken består emellertid av människor som varit här under lång tid och inte fått sin ansökan behandlad på ett rättssäkert sätt. Det finns också barn som inte blivit hörda. Varför kan man inte ta större hänsyn till

Anf. 59 ULRIKA KARLSSON (m):

Herr talman! För att återgå till exemplet med pojkarna, som jag nämnde tidigare, vill jag påstå att det inte kan vara enligt barnets bästa att bortse från intyg. Det fall jag berättade om slutade med att den ena pojken försökte ta sitt liv. Han hittades livlös och fördes till sjukhus. Tack och lov lyckades de rädda hans liv, och på grund av det fick vi nya skäl, nya intyg – från en psykiatriker denna gång, alltså en specialist – och en ny ansökan. Den nya ansökan resulterade i uppehållstillstånd. Om man från början tagit hänsyn till barnens intyg hade detta aldrig behövt hända. Det är ett exempel, med det finns många fler.

Jag fick inget svar på min fråga ifall ministern verkligen menar att det är den enskildes eget fel när avvisningen sker utan respekt och på ett icke-människovärdigt sätt också när barn är inblandade.

När jag nu har ministern på plats skulle jag också vilja fråga om hon anser att det är godtagbart och enligt barnkonventionen att återvändarsamtal, för att informera om tvångsavvisning, hålls med barn utan föräldrars närvaro, vilket skett och sker. Jag har själv samtalat med en hysterisk mamma som nekades närvaro när en assistent skulle informera hennes minderåriga barn om hur en tvångsavvisning går till. Den yngre, tioårige pojken blev helt förtvivlad av den informationen och försökte under natten ta sitt liv. Genom ren tur hittades den livlöse pojken i tid och hans liv kunde räddas.

Detta är en rättsröta där solidaritet, humanitet och generositet glömts längs vägen och där såväl vuxna som barn får illa. Jag hoppas verkligen att migrationsministern tar detta till sitt hjärta, eftersom det är hon som är ytterst ansvarig, så att vi kan råda bot mot det.

Anf. 60 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! När det gäller avvisningar och verkställighet av ett avvisningsbeslut skulle jag vilja svara på Ulrika Karlssons fråga om det är den enskildes fel ifall en avvisning sker med tvång eller inte.

Nej, men jag menar att det är viktigt att vi också verkställer avvisningsbeslut. Det är ju inte så att tusentals människor här i landet inte fått sin sak prövad. De har fått sin sak prövad, inte bara en utan två och ibland ännu fler gånger.

I slutändan är det naturligtvis så att om vi över huvud taget ska upprätthålla en legitimitet i systemet – vi hamnar ändå så småningom i den frågeställningen – måste vi verkställa avvisningen när det gäller en person som fått sin sak prövad ett antal gånger.

Jag menar att en sådan verkställighet självklart ska ske utifrån barnets bästa. Det ska ske med värdighet, och därför ligger ansvaret för verkställigheten i Sverige – till skillnad från många andra länder – på en civil myndighet, nämligen Migrationsverket.

Det är Migrationsverket som ansvarar för att stödja människor i deras återvändande. Det betyder att man kallar till ett återvändandesamtal. Man hör sig för med den person som har fått sitt avvisningsbeslut.

Hur vill man planera sitt återvändande? Vilka personer vill man ta kontakt med? När ska man boka resa? Man får väldigt mycket stöd i sitt återvändande när man fått sin sak prövad ett antal gånger.

Det är viktigt att man står vid det. Om en person har fått sin sak prövad ska den också återvända. Får man ett bifall ska man ha allt stöd man behöver för att integreras i samhället.

Jag tycker generellt sett att vi väldigt ofta talar om slutet i asylprocessen. Jag skulle också vilja fokusera väldigt mycket på början. Vi måste diskutera mer att försöka förebygga att människor hamnar i en situation där det blir väldigt akut.

Människor upplever det som oerhört fruktansvärt att återvända till sitt hemland fast de har fått sin sak prövad och det inte är så att de riskerar någonting.

Här handlar det om att hålla handläggningstiderna nere så mycket som möjligt. Det gäller att se till att vi har en effektiv asylprocess med en tydlig början men också med ett tydligt slut så att människor får ett tydligt beslut.

Därmed tror jag att man lättare accepterar det beslut som fattas.

Anf. 61 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Herr talman! Visst är det viktigt att man verkställer ett avvisningsbeslut. Men människor upplever att de inte har haft en möjlighet att få göra sin röst hörd, inte har fått klargöra alla sina skäl och att Migrationsverket och Utlänningsnämnden inte tror på dem. De säger: Det kan inte vara så.

Man har inte hört barn. Kvinnor som har flytt hit har ofta blivit våldtagna eller fått utstå andra övergrepp. Det har man inte lyssnat på. Många gånger vågar inte kvinnor berätta om detta redan från första början. Det finns riktlinjer för hur man ska utreda kvinnor. Men dem följer man inte.

Människor upplever det många gånger som ett lotteri. Det finns personer med likartade skäl. Den ena får stanna, den andra får inte stanna. Det är väldigt tufft för en person eller familj.

Återvänder jag till mitt hemland får jag uppmaningen att gå till polisen om jag blir trakasserad, samma polis som våldtog mig innan jag åkte därifrån.

Jag tror att det är dags att börja se verkligheten som den är. Både Ulrika och jag har tagit upp flera olika fall där barn har varit inblandade. Det finns många fler sådana fall.

Nu är det dags att börja se att det finns människor som har varit här väldigt länge och mått väldigt dåligt. De kommer hit med trauman och fruktansvärda upplevelser. Då är det inte så lätt att återvända.

Jag tror att man måste börja tänka om lite och se lite mer till hur det ser ut ute i världen.

Anf. 62 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! Jag tror precis som Anne-Marie Ekström att känslan av att man inte har fått berätta om sina skäl och inte har klargjort sina skäl är någonting som många människor upplever väldigt starkt. De har inte fått ge uttryck för sina skäl.

Det är också kärnan i den reform som nu ska genomföras. Man inför ett tvåpartsförfarande. Det innebär att en asylsökande som fått ett avslag i

första instans får redogöra för alla sina skäl för uppehållstillstånd eller asyl. Migrationsverket å sin sida redogör för sina skäl att ge avslag.

Man får en större muntlighet. Människor får muntligt inför en domare redogöra för sina skäl. Det tror jag kommer att betyda väldigt mycket för asylsökande. Det är en reform som kommer att genomföras under 2006.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2004/05:16
19 oktober

Svar på
interpellationer

11 § Svar på interpellationerna 2004/05:44 och 48 om Socialdemokraternas samarbete med Vänsterpartiet

Anf. 63 Kulturminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Erik Ullenhag har frågat mig om jag avser att verka för att den socialdemokratiska regeringens samarbete med Vänsterpartiet ska avbrytas. Gunnar Axén har frågat om jag och regeringen avser att fortsätta samarbetet med Vänsterpartiet. Frågorna ska ses mot bakgrund av den granskning som Sveriges Television nyligen låtit genomföra.

I principfrågan har jag samma inställning som jag hade när Erik Ullenhag, Gunnar Axén och jag diskuterade Vänsterpartiets historia i denna kammare. Det var den 29 januari, och Erik Ullenhag prisade mig då för ett anförande jag hållit i Södertälje den 1 maj 2000 om kommunismen i Sverige. Hans partikollega Gunnar Andréén gick ännu längre. Han sa att mitt anförande i Södertälje var "lysande"!

Både Erik Ullenhag och Gunnar Axén vet att jag har en starkt avvisande hållning till kommunismen. Kommunismen är oförenlig med de värderingar som socialdemokratin alltid stått för: alla människors frihet, lika värde och demokrati. Av både principiella och personliga skäl kommer jag att bekämpa kommunismen så länge jag lever.

Samarbetet med Vänsterpartiet – och Miljöpartiet – omfattar 121 punkter för ett tryggare, rättvisare och grönare Sverige. Det är 121 politiska sakfrågor och handlar inte på minsta sätt om kommunismens genomförande i vårt land.

Jag var och är förvånad över att någon svensk politiker vill kalla sig kommunist. Om Vänsterpartiet nu, inspirerat av SVT-programmen, städar i garderoben, vädrar ut och en gång för alla rensar bort kommunismen från partiets ideologi så välkomnar jag detta. Det är påkallat och högst på tiden att de genomför detta renhållningsarbete.

Anf. 64 ERIK ULLENHAG (fp):

Herr talman! Jag vill passa på innan vi fortsätter debatten att visa mitt medkännande med Pär Nuder vars farfar, vilket han målande beskrev, ligger begravd någonstans i Gulag. Pär Nuder tillhör de miljontals människor runtom i världen som har anhöriga som har drabbats av kommunismens illdåd.

Jag vill också passa på att tacka för svaret, även om det lite grann är ett icke-svar. Vad man kan läsa ut ur svaret är att samarbetet med Vänsterpartiet kommer att fortsätta. Pär Nuder tog i sitt svar upp att jag tidigare prisat hans tal i Södertälje. Det tänker jag göra igen.

Jag tänker återberätta för riksdagsprotokollet vad Pär Nuder sade inför valet år 2002: Vill ni fortsätta att samarbeta med Socialdemokraterna efter nästa års val måste ni en gång för alla mönstra ut kommunismen och kommunisterna. Ni måste städa upp i garderoben, vädra ut och göra rent hus. Vi socialdemokrater vill inte och tänker inte samarbeta med några kommunister i det nya seklet.

Detta var ett vallöfte från Pär Nuder på torget i Södertälje. Vad har hänt sedan dess? Valet kom. Tyvärr var det samma gäng som vann valet igen. Samarbetet med Vänstern och Miljöpartiet fördjupades. Ett antal vänsterpartister sitter nu i samma regeringskansli som Pär Nuder.

År 2004 valdes Lars Ohly, som kallar sig just kommunist, till partiledare. Han är en av de personer som Pär Nuder angrep mycket starkt på torget i Södertälje. I januari 2004 hade vi en debatt i den här frågan i kammaren. Då sade Pär Nuder så här: ”Jag känner en oro för att Vänsterpartiet är på väg i fel riktning”. Det kan man lugnt säga.

Det vi såg i Uppdrag granskning var rätt häpnadsväckande. Det var ett parti som är representerat i Sveriges riksdag som har en fullständigt falsk historieskrivning.

Man säger själv att man bröt med kommunismen på 70-talet. Samtidigt kan man följa i programmet hur hyllningarna till världens kommunistdiktaturer fortsatte tills varenda av dem hade fallit. I dag är det Kuba som man inte på allvar kan ta avstånd från.

Vi såg i programmet hur Lars Ohly år 1999 kallade sig leninist. Då nöjde han sig inte med kommunist. Vi såg hur han år 2000 strök ursäkter till Stalins offer och vägrade ge ursäkter till de så kallade kirunasvenskarna. Vi såg ett ungdomsförbund som tror att Kuba är en demokrati. Utöver vad vi såg i programmet ser vi ett parti som har valt in Eva Björklund i sin partistyrelse. Eva Björklund en av de ledande Castrokramarna i Sverige och hon tillhör sektföreningen Svensk-Kubanska föreningen – en förening som inte vill säga att Sovjetunionen var en diktatur. Denna person sitter alltså i Vänsterpartiets styrelse.

Sedan dess har vi också sett 150 kommunister på DN Debatt som var mycket beklämmande. Pär Nuder säger sig hoppas på en storstädning i Vänsterpartiet. De här 150 kommunisterna tog ju inte avstånd från någonting! De sade: Vi har haft rätt tidigare och vi har rätt i fortsättningen. Och det är de som styr dagens vänsterparti. Problemet med det här gänget i Vänsterpartiet är egentligen inte att de kallar sig kommunister utan det är att många av dem verkligen *är* kommunister. Det är ett mycket stort bekymmer år 2004.

Det som har hänt i samarbetet mellan Vänsterpartiet och Socialdemokraterna sedan dess är att man sannolikt kommer att börja samarbeta även om försvaret – med ett parti som har ett stort antal ledande företrädare som kallar sig kommunister!

Jag vill ge Pär Nuder och socialdemokratin ett erkännande i att man genom historien har tagit mycket viktiga strider med kommunister. Men frågan är: Vad gör man i dag, 2004?

Jag har två frågor som jag hoppas att jag får svar på från Pär Nuder. Den första är: Litar du på Lars Ohlys demokratiska kompass? Jag gör det inte. Den andra är: Finns det någon smärtgräns för Pär Nuder, där det inte längre är möjligt att samarbeta sakpolitiskt med Vänsterpartiet?

Anf. 65 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Också jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Jag instämmer i Erik Ullenhags beklagande över att statsrådets farfar var en av alla de miljoner som har mördats i kommunismens namn under 1900-talet.

Jag uppskattar också att statsrådet säger sig vilja bekämpa kommunismen så länge han lever. Men det är svårt att förstå hur den viljan omsätts i praktiken, när nu regeringen och statsrådet har ett intimt samarbete med ett parti som helt uppenbart är kommunistiskt och lett av en uttalad kommunist.

Hur tar sig statsrådets kamp mot kommunismen uttryck i samarbetet med Vänsterpartiet kommunisterna? Vägrar statsrådet att sitta vid samma bord som företrädare för Vänsterpartiet kommunisterna? Eller på vilket sätt förs kampen?

Om det är svårt att förstå statsrådets kamp mot kommunismen och hur den ter sig och tar sig uttryck så är det ännu svårare att förstå att Socialdemokraterna över huvud taget samarbetar med Vänsterpartiet kommunisterna. Statsrådet sade ju, som vi har hört tidigare, före förra valet att Socialdemokraterna aldrig skulle samarbeta med några kommunister i det nya århundradet.

Även jag vill passa på att påminna om – för det är värt att upprepa – vad statsrådet sade vid sitt förstamajtal i Södertälje. Han sade: Därför säger vi socialdemokrater i dag, på 2000-talets första maj: Vill ni fortsätta samarbeta med socialdemokratin efter nästa års val så måste ni en gång för alla mönstra ut kommunismen och kommunisterna. Ni måste städa upp i garderoben, vädra ut och göra rent hus! Vi socialdemokrater vill inte och tänker inte samarbeta med några kommunister i det nya seklet. Så långt statsrådet Pär Nuder.

Men det är ju just det man gör! Nu försvarar sig statsrådet med att det bara är 121 olika sakfrågor som man samarbetar med kommunisterna om, och att ingen av dem skulle leda till kommunismens införande. Men Socialdemokraterna samarbetar ju även med Vänsterpartiet kommunisterna om säkerhetspolitiken, vilket innebär att man nu har gett dem makt över de allra centralaste delarna inom politiken. Det gäller både den ekonomiska politiken och säkerhetspolitiken. Vänsterpartiet kommunisterna har till och med tjänstemän på plats i Regeringskansliet numera.

Jag undrar – och det är min fråga till statsrådet: När ska statsrådet och Socialdemokraterna infria löftet om att man inte tänker samarbeta med några kommunister under 2000-talet, i det nya århundradet – som statsrådet uttryckte det? Eller är det som så – för det är alternativet – att statsrådet anser att Vänsterpartiet kommunisterna har städat upp i garderoben, har vädrat ut och har gjort rent ut med kommunismen?

Anf. 66 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Om vi ser framåt så är Socialdemokraternas standard svar på kritiken mot att man samarbetar med kommunisterna i Vänsterpartiet, och därmed legitimerar dessa kommunister, att samarbetet bara omfattar 121-punktsprogrammet. Sanningen är, som har sagts här, att det har utvidgats. Men jag lämnar det därhän just nu.

Hänvisningen till att samarbetet är legitimt bara för att det omfattar ett begränsat antal punkter och är avgränsat och väl specificerat är farlig. Det är en farlig principlöshet som här blottas. Logiken är att samarbetet med kommunister eller andra är okej så länge det är avgränsat och specifikt och håller sig till sakfrågor, utan hänsyn tagen till den demokratiska halten hos den partner som man samarbetar med.

Jag ska illustrera det här tydligt. Anta att ett reformerat nazistparti kom in i riksdagen och sade: Vi är emot Hitler! Det var farliga misstag som gjordes i nationalsocialismen på 30-talet! Vi har ingenting med 30-talet att göra, utan vi är demokratiska nazister. Skulle Socialdemokraterna samarbeta med ett sådant parti? Med den logik som ni använder för att försvara ert samarbete med kommunisterna i Vänsterpartiet skulle ni också vara öppna för ett samarbete. Det bjuder den logiken. Det är därför den här hållningslösheten är så farlig; ni kan samarbeta med vem som helst utan att ta ställning till samarbetspartnerns demokratiska halt. Det är det som ligger i kärnan i ert försvar, och det menar jag är en helt omöjlig hållning.

Som tidigare har sagts här är Pär Nuder son till en flykting från Sovjetsystemet och kommunismen. Jag vill ställa en fråga till Pär Nuder. I valet mellan att samarbeta med en demokrat eller med en kommunist – vad väljer sonen till en flykting från Estland som du, Pär Nuder?

Anf. 67 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! De två TV-programmen avslöjade inte något nytt för mig i alla fall. Jag var ganska medveten om allt vad kommunismen står för, men tydligen var det inte så klart för alla. Det är kanske den skrämmande biten – att så många i Sverige inte vet vad kommunismen står för. Då kommer jag till en av mina frågor: Är Socialdemokraterna nu beredda att dra i gång en stor informationskampanj om kommunismen och dess offer? Det har man inte varit tidigare. Den reaktion som kom efter programmet visar att det behövs.

Jag mår väldigt illa och känner mig väldigt illa berörd när jag ser partiledare för ett parti här i Sverige år 2004 stå med handen upp när man samtidigt ser fanor med skäran och hammaren. Jag har en liknande bakgrund som Pär Nuder. Min farfar från Polen har suttit i ryskt fångläger i flera omgångar. Det är en farfar som jag aldrig har träffat. Jag bli så in i min själ illa berörd av att se dessa handlingar i Sverige och att se dessa flaggor i dag. Vi har en partiledare här i riksdagen som kallar sig kommunist – och inte bara kallar sig kommunist, utan *är* kommunist. Det är det som är problemet. Även om han skulle sluta kalla sig för kommunist så kommer han att förbli kommunist.

När jag läser svaret som de två interpellanterna har fått gör det mig beklämd. Jag kan samtidigt, precis som alla andra, lovorda Pär Nuders förstamajtal i Södertälje år 2000. Jag behöver inte citera det igen, för det är gjort så många gånger i protokollet. Han talade med glöd om att man aldrig skulle samarbeta med någon som kallar sig kommunist, och ändå gör man det. Det gör mig väldigt bedrövad. Jag undrar hur man kan göra det. Någonstans inom sig måste även Pär Nuder känna av detta att stå och säga en sak och sedan i handling göra något helt annat. Det inger inte något stort förtroende. Det får en ganska snabbt att undra varför man gör

det. Varför gör Socialdemokraterna detta? Jo, man är bara ute efter makten. Då har inget annat någon betydelse.

Jag har två frågor. Den ena är: Är regeringen och Socialdemokraterna beredda att dra i gång en stor upplysningskampanj om kommunismen och dess offer?

Den andra raka frågan som alla andra har varit inne på är: Är det inte dags att nu bryta samarbetet med kommunisterna? Det är ju inte bara en som sitter här i kammaren som kallar sig kommunist. Det är inte bara en i deras partistyreelse som kallar sig kommunist och är kommunist. Det är ganska många. Är det då inte dags att en gång för alla ta steget och säga: Nej, jag står för vad jag sade första maj 2000 – vi samarbetar inte med kommunister?

Anf. 68 Kulturminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Låt mig i likhet med när vi senast möttes i den här kammaren och diskuterade den här frågan göra några principiella markeringar.

Till att börja med: Jag tänker inte diskutera demokratisynen hos en ledamot av denna kammare här och nu utan att vederbörande är närvarande. Det bjuder inte traditionen i denna kammare.

För det andra är det riktigt att vi har ett samarbete om 121 punkter, varken mer eller mindre. Vi har kommit lite längre sedan vi träffades senast i denna kammare i januari. Vi har aviserat mer pengar till kommunerna, fler förskollärare, höjda barnbidrag och utbyggd föräldraförsäkring. Det är möjligt att ni anser detta vara ett uttryck för kommunismens genomförande i Sverige. I min föreställningsvärld är inte det fallet. Inte heller fritt inträde till de statliga museerna som jag känner en alldeles särskilt stor glädje över att vi nu kan bocka av i 121-punktsprogrammet.

För det tredje slöts uppgörelsen om 121-punktsprogrammet mellan tre partier, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, när Gudrun Schyman var ordförande för Vänsterpartiet. Sedan valde man Lars Ohly till partiordförande. Inte ett kommotecken har ändrats i 121-punktsprogrammet som följd av att man bytte partiledare.

För det fjärde är inte något regeringssamarbete med Vänsterpartiet aktuellt. Det är än mindre aktuellt efter de senaste veckornas debatt. Jag vill rätta Gunnar Axén på en punkt. Nej, säkerhetspolitiken omfattas inte av 121-punktsprogrammet. Det har inte utvidgats.

Den säkerhetspolitiska doktrin som ligger till grund för regeringens proposition formulerades av en majoritet av riksdagens partier. Vänsterpartiet delar inte denna doktrin. Så står det i riksdagens motion 2004/05:Fö8 som är undertecknad av Lars Ohly. Det är alltså Vänsterpartiets svar på den försvarspolitiska propositionen som nyligen lades fram.

För det femte beklagar jag djupt att inte Lars Ohly förmår att sluta kalla sig för kommunist. Jag beklagar djupt att han inte förmår att säga att han hade fel, att det inte är acceptabelt att kalla sig kommunist med tanke på de oförrätter som kommunismen har gjort mänskligheten genom årtiondena. Han borde kunna göra som min kollega i regeringen, Ylva Johansson, har gjort, gå vidare, erkänna sina misstag och bekänna sig till en lära som till fullo omfattar demokratiska värden.

Prot. 2004/05:16
19 oktober

Svar på
interpellationer

Väljarna har nu två år på sig att värdera Vänsterpartiet och om de verkligen har vädrat ut kommunismen eller ej. Sedan får de ta ställning i valet. Jag känner många radikala människor i Vänsterpartiet som är sanna demokrater. De mår väldigt illa i dessa dagar när man har en partiordförande som inte förmår att göra upp med sitt förflutna och som kallar sig för kommunist. Till de många vänsterpartisterna säger jag så här: Ni är välkomna till socialdemokratin. Vi finns här för er. Vi är ett radikalt, demokratiskt, socialistiskt parti som är beredda att på demokratisk grund förverkliga de ideal som jag tror att väldigt många vänsterpartister står för. Välkomna till socialdemokratin, ni vänsterpartister! Gör en Ylva Johansson!

Anf. 69 ERIK ULLENHAG (fp):

Herr talman! Jag ställde två konkreta frågor till Pär Nuder. Den ena fick jag väl delvis svar på. Det var: Litar Pär Nuder på Lars Ohlys demokratiska kompass? Svaret på den frågan är att Pär Nuder inte tänker diskutera en ledamot av denna kammare som inte är närvarande. Det är rätt talande. Jag tolkar det svaret så att Pär Nuder faktiskt inte litar på Lars Ohlys demokratiska kompass. Jag tror att om jag hade ställt frågan om Pär Nuder litar på Göran Perssons demokratiska kompass – det gör jag – hade Pär Nuder ställt sig i talarstolen, blivit mycket uppbragt och sagt att självklart litar han på Göran Perssons demokratiska kompass alldeles oavsett om Göran Persson var närvarande här i kammaren eller inte.

Det är här kärnfrågan ligger. Jag tror faktiskt att jag, Pär Nuder och andra är betydligt mer överens än vad vi tror, det vill säga vi har väldigt lite förtroende för ledningen för dagens vänsterparti. Men Pär Nuder och hans parti bidrar just nu till att legitimera kommunismen i strid med vad socialdemokratin har gjort under 1900-talet.

Vi har sett personer i TV som säger: Jag tror att det finns fria val på Kuba. Kuba är en demokrati.

Det handlar om ledande vänsterpartister. I det läget släpps det partiets gäng in i Regeringskansliet för att samarbeta med Socialdemokraterna. Detta är ett trenderbrott i socialdemokratins historia som jag tycker är ganska upprörande.

Jag har varit på Kuba ett par gånger, och jag var där i januari förra året. Jag pratade bland annat med Adolfo Fernandez Sainz som tidigare har arbetat som tolk åt Castro. Sedan har han varit oberoende journalist. Han är i dag dömd till 15 års fängelse för att han har publicerat en kritisk granskning av Kuba, bland annat i Dagens Nyheter i Sverige. Jag träffade Osvaldo Alfonso. Han är dömd till 18 års fängelse. Han är partiledare för ett systerparti till liberala partiet. Detta beskriver ungdomsförbundets ordförande till ett riksdagsparti i Sverige som ett land som har fria val och demokrati. Detta beskriver en partistyrelseledamot i dag, 2004, som ett demokratiskt land. Detta är djupt beklagligt.

Vi ser Lars Ohly vrida sig i TV och be om ursäkt för vad som skett i historien, men problemet han har är att historien upprepar sig just nu. Just nu sviker man Kubas folk.

I sitt svar påpekade Pär Nuder att han hoppas att Vänsterpartiet kommer att städa upp i sitt parti. Jag tror att Vänsterpartiet kommer att städa upp. Men det vi har sett i dag är en helt annat uppstädning än den Pär Nuder är ute efter. På Dagens eko i dag kunde vi höra att det snarare är de som är förnyare i Vänsterpartiet, de som inte trivs med att kalla sig kommunister, de som vill göra upp med historien, som kommer att kastas ut ur dagens vänsterparti. Det är också ett trendbrott i historien. Tidigare har det varit de mest sekteristiska vänsterpartisterna som har kastats ut ur kommunisterna. Nu är det de som står upp för demokrati och mot kommunism.

Sedan var det mycket intressant att Pär Nuder sade att inte ett kommuntecken har ändrats i 121-punktsprogrammet. Nej, just det. Men vad var det du sade på torget i Södertälje som ett vallöfte? Det var två år före ett val den gången. Nu är det två år kvar till nästa val. Du sade, Pär Nuder: Vi i socialdemokratin tänker inte samarbete med kommunister. Och ändå ändras inte ett kommuntecken när Gudrun Schyman ersätts av en person som kallar sig kommunist, som bara för några år sedan kallade sig leninist och som inte har velat ta avstånd från Stalins terror. Det är klart att din trovärdighet börjar bli ganska svag, Pär Nuder.

Jag har en tilläggsfråga till Pär Nuder. Anser du att du infriar ditt vallöfte från Södertälje torg två år före förra valet? Anser du att du gör det nu i regeringsställning? Eller anser du att du har brutit det löfte du gav södertäljeborna?

Anf. 70 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Statsrådet flyr undan våra frågor. Vi får inga svar. Jag kan inte tolka det på annat sätt än att Pär Nuder instämmer i vår uppfattning att Vänsterpartiet fortfarande är ett kommunistiskt parti, lett av en kommunist, som man nu samarbetar med. Därmed har man brutit det vallöfte som Pär Nuder gav på torget i Södertälje den 1 maj år 2000.

Jag förväntar mig inte något svar på frågorna. Verkligheten talar för sig själv. Men jag skulle vilja ha svar på en fråga som jag tyckte var intressant och som tidigare lyftes fram av Marietta de Pourbaix-Lundin. Det är om statsrådet kan tänka sig att försöka råda bot på den okunskap som uppenbarligen finns om kommunismen och kommunismens brott mot mänskligheten genom en upplysande informationssatsning om vad kommunismen verkligen har lett till i världen under 1900-talet och fortfarande leder till.

Statsrådet säger att han inte vill diskutera demokratisynen hos någon som inte är närvarande här i kammaren, men det hindrade inte statsrådet att på första maj i Södertälje väldigt tydligt uttala vad han ansåg om Lars Ohly. Då utnämnde han Ohly till en av de främsta, kanske till och med den främsta kommunisten inom Vänsterpartiet. Då var det inga problem att debattera Lars Ohly och hans demokratisyn.

Precis som statsrådet säger har samarbetet med Vänsterpartiet utvecklats sedan 121-punktsprogrammet tillkom. Det rör sig bland annat om att man faktiskt i praktiken har gjort upp med Vänsterpartiet om försvarspolitiken. Det var ju det som skedde för några veckor sedan.

Det är bättre att stå rak i ryggen och erkänna när man bryter sina löften och när man faktiskt fördjupar samarbetet med dem som man säger

sig egentligen inte vilja samarbeta med än att bara fly undan som Pär Nuder gör.

Lars Ohly brukar ju också av och till kalla sig för leninist. Låt mig därför avslutningsvis i den här repliken citera något av vad Lenin har sagt. Han har sagt: ”Om vi för kommunismens verk skulle behöva utrota nio tiondelar av befolkningen så bör vi inte rygga tillbaka för sådana offer. Så länge vi inte använder terror med exekutioner kommer vi ingestans. Det är bättre att utrota hundra oskyldiga än att låta en enda skyldig undkomma.”

Och avslutningsvis: ”Vi ska hjälpa socialdemokraterna såsom repet hjälper den hängde att bli hängd.” Det kan vara ett varningens ord att skicka med statsrådet i det fortsatta samarbetet med Vänsterpartiet kommunisterna och kommunisten Lars Ohly.

Anf. 71 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Pär Nuder sade: ”Nu har väljarna två år på sig att utvärdera om Vänsterpartiet har vädrat ut garderoben ordentligt.” Ja, men Pär Nuder! Ska du också ta två år på dig? Det är ju den fråga som inställer sig. Du är tydligen väldigt oklar över var Vänsterpartiet och dess kommunister egentligen står. Logiken i ert samarbete är att ni kan samarbeta med vilket parti som helst. Bara det har ett program och sakfrågor som är väl avgränsade kan ni samarbeta med djävulen själv. Om även djävulen är med på kommunsatsningar är ni med på ett samarbete med djävulen.

Reformerade nazister eller kommunister, vad som helst, bara ni kan genomföra era sakfrågor. Det är en fullständigt skrämmande syn på kravet på demokratiskt samarbete.

Lars Ohly är en fin person. Vet Pär Nuder vem som sade det? Jo, det var Göran Persson. Han sade det här i kammaren den 7 november 2002 i anförande 190. Är det så vi ska uppfatta Socialdemokraterna? Då är det naturligtvis så att Göran Persson, Pär Nuder och andra väldigt kraftigt legitimerar kommunisterna i Vänsterpartiet.

Jag upprepar min fråga: Pär Nuder! Du som är son till en flykting från Estland: När du ska samarbeta, väljer du helst att samarbeta med en kommunist eller med en demokrat? Svara på frågan!

Anf. 72 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Jag ställde två frågor, och jag fick inte svar på någon av dessa, men Pär Nuder har en chans till. För att ännu mer visa på hur viktigt det är att vi faktiskt informerar om kommunismen och kommunismens offer och om allt vad kommunisterna har gjort kan jag peka på att till och med Gudrun Schyman inte vill att man ska informera. Hon har sagt att det inte behövs någon konferens om kommunismen eftersom kommunismen står för en frihetskamp. Hon hävdade då att skillnaden mellan nazism och kommunism var att kommunisterna kämpade för rättvisa och frihet mot förtryck medan nazismen stod för utplåning.

Jag börjar, om jag inte får något svar, tro att Pär Nuder delar Gudrun Schymans uppfattning eftersom man bara har informerat om nazismens illdåd. Så illa är det väl ändå inte?

Det känns nästan som att jag har lust att använda tiden till att upprepa vad Pär Nuder själv sade i Södertälje om att han inte skulle samarbeta med kommunister. Nu försöker han vränga ord och säger: Ja, men de

sitter inte i regeringen. Nej, det gör de inte, men ni har ett mycket nära samarbete. Som flera har påpekat sitter det kommunisterna på Regeringskansliet.

Det är verkligen att vränga ord. Det vore ärligare att säga här i kammaren i dag: Jag menade inte vad jag sade i Södertälje på första maj 2000. Men när det kommer till kritan är makten det allra viktigaste för Socialdemokraterna. Pär Nuder ska nog komma ihåg att man inte blir ihågkommen för vad man säger utan för sina handlingar. Därför finns det fortfarande en chans att säga: Ja, vi avbryter samarbetet med kommunisterna. Det går att säga här och nu i dag.

Anf. 73 Kulturminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Med tanke på den senaste tidens debatt och på programmen i Sveriges television måste jag säga att jag känner mig väldigt stolt över att jag redan för fyra och ett halvt år sedan på första maj i Södertälje var så tydlig när det gäller Lars Ohly och kommunismen.

Det som emellertid förbryllar mig lite grann är var ni fanns då. Alla dessa lovord över mitt fantastiska förstamajföreläsning! Var fanns den liberala pressen? Jag trodde inte att jag uppmärksammades någonstans för detta tal.

Varför? Jo, precis just då befann vi oss i ett politiskt läge där Vänsterpartiet utgjorde ett hot mot socialdemokratien, och då fanns det ingen anledning att fördjupa sig i den blivande vänsterpartiledarens demokratisyn utan då var det som var allra viktigast det som alltid är allra viktigast för borgerligheten: att bekämpa socialdemokratien.

Det är bra att vi kommer in på principer och höga ideal. Carl B Hamilton talade om hållningslöshet, och ordet principlöshet har nämnts i debatten. Hur är det egentligen med den egna trovärdigheten?

Låt mig börja med Gunnar Axén. För att använda Carl B Hamiltons uttryck: Vet Gunnar Axén vad djävulen heter i Boden? Han heter Bosse Strömbäck och är ordförande i Vänsterpartiet. Han har ett mycket intimt nära samarbete med Moderaterna i Bodens kommun. Får vi nu se pilgrimsresor från den moderata partiledningen upp till Boden för att rensa ut dem som samarbetar med kommunisterna? Bosse Strömbäck är en glödande leninist som Olle Lindström samarbetar med.

Eller ni i Folkpartiet som samarbetar med vänsterpartisterna i Kalix! Eller ta Södermanlands läns landsting, där ni påbörjade ett samarbete med Vänsterpartiet, detta befleckade vänsterparti som man absolut inte får samarbeta med i enskilda sakfrågor! Det samarbetet påbörjade ni efter det att vi diskuterade här i kammaren i januari. Det samarbetet påbörjade ni i mars.

Eller Erik Ullenhag! Den 4 oktober i år undertecknade du en motion som också en vänsterpartist har satt sitt namn under. Det finns totalt 15 motioner som moderater och folkpartister har skrivit under gemensamt med vänsterpartister under den allmänna motionstiden. Ibland passar det att samarbeta i sakfrågor.

Jag tror egentligen inte att det ni brinner för är kampen mot kommunismen, utan det är kampen mot socialdemokratien. Det är det som är den stora drivkraften för borgerligheten. Varför tar ni annars den här debatten med mig? Jag har ingenting att bevisa i kampen mot kommunismen, av både personliga och politiska skäl. Jag om någon har ju gått före och

tagit debatten, för fyra år sedan i offentlighet, om det olämpliga i att en partiordförande kallar sig för kommunist. Lägg till detta min personliga bakgrund. Den här debatten skulle ni ju ha med Lars Ohly, inte med mig. Ni går omvägen, därför att det som ni verkligen överordnat brinner för är kampen mot socialdemokratin.

Men vi är vana vid det. Och det blir som det alltid blir: I slutändan, nere på golvet, i byggfuttarna och på andra ställen där det till äventyrs kan frodas kommunistiska tankar: där är det socialdemokratin som får ta debatten, och det kommer vi inte att tveka att göra. Det har vi gjort förr, och det kommer vi att göra i framtiden.

Anf. 74 ERIK ULLENHAG (fp):

Herr talman! Pär Nuder ställde en fråga till mig och andra, och jag tänker, till skillnad från Pär Nuder, besvara den ställda frågan.

Var var vi när Pär Nuder höll talet i Södertälje för fyra år sedan? Jag kan berätta var jag var. Jag tog debatter med Kalle Larsson på skolor runt om i Sverige om kommunism och demokrati. Jag var på Kuba och arbetade med demokratiörelsen för att se till att även Kubas folk ska få känna av demokrati. Jag träffade Lars Ohly i Katrineholm och tog en debatt med Lars Ohly om kommunismen. Jag motionerade i Uppsala kommunfullmäktige om att vi skulle ha en upplysningskampanj om kommunismen.

Kom inte och prata om annat än att liberaler, jag själv och andra, genom historien ständigt har tagit debatt med kommunismen! Ofta har vi gjort det tillsammans med Socialdemokraterna, men det blir svårt i ett läge då Socialdemokraterna släpper in kommunisterna i Regeringskansliet.

Vi är vana vid att Socialdemokraterna bryter vallöften. Det är svenska folket också. Vi är vana vid att Socialdemokraterna sätter makten främst. Det är svenska folket också. Vi är vana vid att Socialdemokrater genom historien på den internationella scenen – Birgitta Dahl, Pierre Schori, Olof Palme – haft problem i sina samarbeten med att skilja på demokrati och diktatur. Men vad vi *inte* är vana vid – det är något nytt, Pär Nuder – är att socialdemokratin i Sverige legitimerar kommunismen. Det är precis vad ni gör när ni släpper in kommunistiska tjänstemän på Regeringskansliet.

Det är tråkigt att behöva upprepa något som för fyra år sedan var ett mycket bra tal. Nyckeln i vad du sade, Pär Nuder, var: Vi kommer inte att fortsätta samarbetet.

Det vallöftet är brutet, Pär Nuder. Du lovade väljarna: Vi kommer inte att fortsätta samarbetet, om inte Vänsterpartiet stödar ut.

Ja, nu håller man på att städa ut. Men man skickar inte ut kommunisterna – man skickar ut demokraterna. Det är vad som håller på att ske i Vänsterpartiet. Även om det alltså var ett bra tal så var det vallöftet ingenting värt.

Vad den här debatten visar är att väljarna kan välja en annan regering i nästa val om de på något sätt vill ha något hopp om att tro på vallöften. Klarar man inte ens, Pär Nuder, att hålla dessa grundläggande vallöften, då är man farligt ute.

Anf. 75 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Det är uppenbart att för Socialdemokraterna är regeringsmakten långt viktigare än att infria sina vallöften. Det är kanske egentligen ingen nyhet, men det är väl sällan det blir så tydligt som i den debatt vi har haft här i kväll. Statsrådet tar i så han spricker när han försöker skyla över detta faktum.

Han frågar: Var fanns ni år 2000 på första maj? Ja, jag skulle kunna returnera med att fråga: Var fanns du redan i mitten av 1980-talet, då jag tror att jag skrev mitt första debattinlägg mot kommunismen? Och var fanns alla socialdemokrater när vi i slutet av 80-talet och början av 90-talet kämpade i Måndagsrörelsen för befrielsen av Estland, Lettland och Litauen, bara några år efter det att ledande socialdemokrater frenetiskt hade förnekat att Baltikum var ockuperat? Man hade avfärdat alla krav på att de tre baltiska länderna skulle återfå sin frihet och självständighet. Var fanns ni då?

Pär Nuder har tidigare kallat sig för antikommunist. Det var i förra debatten vi hade här i kammaren, för ett halvår sedan. Och jag fasar för den dag då Pär Nuder kommer att deklarerat att han också är antirasist, för det lämnar ju fältet fritt för att börja samarbeta med även partier på den kanten.

Det vore rimligt, när nu Socialdemokraterna under flera års tid har legitimerat Vänsterpartiet kommunisterna, om man åtminstone kunde ta initiativ till en upplysningskampanj om kommunismens brott mot mänskligheten.

Anf. 76 Kulturminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Jag noterar att ingen av herrarna kommenterade Boden, Kalix eller Sörmlands läns landsting. Det är ju där ni samarbetar med Vänsterpartiet. Jag tror att ni gör det för makten. Inte för maktens egen skull, utan därför att ni har enats om ett program som ni tycker är bra för Boden, Kalix respektive Sörmland, precis på samma sätt som vi har enats om ett program som är bra för Sverige.

Om ni nu rider på så höga hästar som ni har gjort här i kväll så kan jag inte utgå från annat än att i morgon dag kommer ni att avbryta samarbetet med Vänsterpartiet, som Gunnar Axén konsekvent kallar för Vänsterpartiet kommunisterna, i Boden, i Kalix och i Sörmlands läns landsting. Men jag tror inte att ni kommer att göra det, därför att de program som ni har i de här två kommunerna och i det här landstinget handlar inte om kommunismens genomförande. De gäller sakpolitik, precis som 121-punktsprogrammet.

Och för att återvända till 121-punktsprogrammet, och för att ge den här debatten en liten knorr eller avslutning, så har det ju, sedan vi senast diskuterade det här, stegvis förverkligats. Vi kan bocka av den ena frågan efter den andra. Det är möjligt att ni anser det vara kommunism, det följande: Fler poliser, kanske? Ändrade 3:12-regler? Sänkta skatter för löntagarna? Eller är det månne avskaffandet av arvs- och gåvoskatten som är ett uttryck för kommunismens genomförande i Sverige?

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2004/05:FPM10 INSPIRE – en infrastruktur för geografisk information i Europa KOM(2004)516 till miljö- och jordbruksutskottet

13 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 1 oktober inkommit.

14 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Skatteutskottets betänkanden 2004/05:SkU3–SkU5

Utbildningsutskottets betänkande 2003/04:UbU13

Justitieutskottets betänkanden 2004/05:JuU3, JuU4 och JuU9

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2004/05:SfU4

Socialutskottets betänkande 2004/05:SoU2–SoU4

15 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2004/05:21 Drivkrafter för minskad sjukfrånvaro

2004/05:16 Konvention mellan Sverige och Amerikas förenta stater om social trygghet

16 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 18 oktober

2004/05:59 av *Ulrik Lindgren* (kd) till statsrådet Ylva Johansson
Handlingsplan för vården i livets slutskede

2004/05:60 av *Gunnar Andrén* (fp) till finansminister Bosse Ringholm
Skäl för att avskaffa reklamskatten

2004/05:61 av *Gunnar Andrén* (fp) till finansminister Bosse Ringholm
Reklamskatt från ideella organisationer

2004/05:62 av *Axel Darvik* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros
Stöd tidigt i skolan

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 oktober.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 18 oktober

2004/05:135 av *Hans Backman* (fp) till näringsminister Leif Pagrotsky
Enklare regler för företagare

2004/05:136 av *Johnny Gylling* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Efterlevnad av EU-direktiv beträffande hjulvikter

2004/05:137 av *Staffan Danielsson* (c) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Kompensation till jordbruksföretag

2004/05:138 av *Åsa Torstensson* (c) till finansminister Bosse Ringholm
Lantbrukares skattebetalningar

2004/05:139 av *Hans Backman* (fp) till statsrådet Hans Karlsson

Underlättande för företagare att nyanställa personal

2004/05:140 av *Solveig Hellquist* (fp) till statsrådet Morgan Johansson
Barn och socialbidrag

2004/05:141 av *Solveig Hellquist* (fp) till statsrådet Morgan Johansson
Barnomsorg inom socialtjänsten

2004/05:142 av *Solveig Hellquist* (fp) till statsrådet Morgan Johansson
Personer med behov av ekonomiskt bistånd

2004/05:143 av *Solveig Hellquist* (fp) till statsrådet Morgan Johansson
Vuxna med missbruksproblem

2004/05:144 av *Solveig Hellquist* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Äldreomsorgen

2004/05:145 av *Solveig Hellquist* (fp) till socialminister Berit Andnor
Personer med funktionshinder

2004/05:146 av *Solveig Hellquist* (fp) till socialminister Berit Andnor
Tillsyn av det sociala området

2004/05:147 av *Solveig Hellquist* (fp) till socialminister Berit Andnor
Effekter av tillsynen

2004/05:148 av *Chatrine Pålsson* (kd) till statsrådet Lena Hallengren
Psykisk ohälsa bland barn

2004/05:149 av *Christina Axelsson* (s) till statsrådet Lena Hallengren
Arbetsmiljölagens tillämpning inom förskolan

2004/05:150 av *Tobias Krantz* (fp) till kulturminister Pär Nuder
Vänsterpartiet och Författningsutredningen

den 19 oktober

2004/05:151 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Turkiet och folkmordet på armenier

2004/05:152 av *Camilla Sköld Jansson* (v) till utrikesminister Laila Freivalds

Europeiska rådets möte i juni 2004

2004/05:153 av *Ewa Björling* (m) till utrikesminister Laila Freivalds

Fri tillgång till antivirala medel för ambassadanställda och deras familjer

2004/05:154 av *Sten Tolgfors* (m) till utrikesminister Laila Freivalds
Planekonomi och miljöförstöring

2004/05:155 av *Ewa Björling* (m) till statsrådet Carin Jämtin

Utvärdering av hivambassadörens uppdrag

2004/05:156 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Hans Karlsson

Unga människor i arbetslivet

2004/05:157 av *Henrik von Sydow* (m) till näringsminister Leif Pagrotsky

Förbudet mot snusförsäljning

2004/05:158 av *Axel Darvik* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros
Rymdforskning

2004/05:159 av *Lennart Kollmats* (fp) till kulturminister Pär Nuder

Utgivningen av Ordbok över Sveriges dialekter

2004/05:160 av *Cecilia Widegren* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Nedlagda tingsrätter

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 oktober.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 oktober

2004/05:76 av *Sten Tolgfors* (m) till utrikesminister Laila Freivalds
Folkrepubliken Kinas vice premiärminister Wu Yis besök i Sverige

2004/05:80 av *Staffan Danielsson* (c) till utrikesminister Laila Freivalds
Den svenske journalisten Dawit Isaak

2004/05:87 av *Rosita Runegrund* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Svensk handel med Kina

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 oktober.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 15.02 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott.....	1
4 § Meddelande om remissdebatt.....	2
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Svar på interpellationerna 2004/05:25 om beskattning av energibesparande åtgärder och 26 om beskattning av fastigheter	3
Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	3
Anf. 2 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	4
Anf. 3 LARS TYSKLIND (fp).....	4
Anf. 4 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	5
Anf. 5 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	6
Anf. 6 LARS TYSKLIND (fp).....	7
Anf. 7 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	7
Anf. 8 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	8
Anf. 9 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	8
7 § Svar på interpellationerna 2004/05:27 och 31 om medlemsavgifter till EU, EU-medel till bönderna och utgiftstaket i budgeten	9
Anf. 10 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	9
Anf. 11 BIRGITTA SELLÉN (c).....	10
Anf. 12 STAFFAN DANIELSSON (c)	11
Anf. 13 HÅKAN LARSSON (c).....	12
Anf. 14 ANITA BRODÉN (fp).....	13
Anf. 15 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	14
Anf. 16 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	14
Anf. 17 BIRGITTA SELLÉN (c).....	15
Anf. 18 STAFFAN DANIELSSON (c)	16
Anf. 19 HÅKAN LARSSON (c).....	18
Anf. 20 ANITA BRODÉN (fp).....	18
Anf. 21 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	18
Anf. 22 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	19
Anf. 23 BIRGITTA SELLÉN (c).....	20
Anf. 24 STAFFAN DANIELSSON (c)	21
Anf. 25 ANNIKA QARLSSON (c)	21
Anf. 26 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	22
Anf. 27 ANNIKA QARLSSON (c)	22
Anf. 28 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	23
8 § Svar på interpellation 2004/05:34 om remissrätten för företagsläkare.....	23
Anf. 29 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	23
Anf. 30 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	24
Anf. 31 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	25
Anf. 32 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	25

Anf. 33 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	25
Anf. 34 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	26
Anf. 35 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	26
Ajournering.....	26
Återupptagna förhandlingar	26
9 § Svar på interpellationerna 2004/05:14, 15, 21 och 28 om flyktingmottagandet i kommunerna.....	27
Anf. 36 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	27
Anf. 37 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	27
Anf. 38 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	28
Anf. 39 ANNIKA QARLSSON (c).....	29
Anf. 40 LUCIANO ASTUDILLO (s)	30
Anf. 41 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	31
Anf. 42 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	32
Anf. 43 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	33
Anf. 44 ANNIKA QARLSSON (c).....	34
Anf. 45 LUCIANO ASTUDILLO (s)	35
Anf. 46 ULRIKA KARLSSON (m)	35
Anf. 47 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	36
Anf. 48 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	37
Anf. 49 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	37
Anf. 50 ANNIKA QARLSSON (c).....	38
Anf. 51 LUCIANO ASTUDILLO (s)	38
Anf. 52 ULRIKA KARLSSON (m).....	39
Anf. 53 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	39
10 § Svar på interpellation 2004/05:29 om humaniteten i asylpolitiken.....	40
Anf. 54 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	40
Anf. 55 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	41
Anf. 56 ULRIKA KARLSSON (m)	42
Anf. 57 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	43
Anf. 58 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	43
Anf. 59 ULRIKA KARLSSON (m)	45
Anf. 60 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	45
Anf. 61 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp).....	46
Anf. 62 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	46
11 § Svar på interpellationerna 2004/05:44 och 48 om Socialdemokraternas samarbete med Vänsterpartiet.....	47
Anf. 63 Kulturminister PÄR NUDER (s).....	47
Anf. 64 ERIK ULLENHAG (fp).....	47
Anf. 65 GUNNAR AXÉN (m).....	49
Anf. 66 CARL B HAMILTON (fp)	49
Anf. 67 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	50
Anf. 68 Kulturminister PÄR NUDER (s).....	51
Anf. 69 ERIK ULLENHAG (fp).....	52
Anf. 70 GUNNAR AXÉN (m).....	53
Anf. 71 CARL B HAMILTON (fp)	54
Anf. 72 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	54

Anf. 73 Kulturminister PÅR NUDER (s)	55
Anf. 74 ERIK ULLENHAG (fp).....	56
Anf. 75 GUNNAR AXÉN (m).....	57
Anf. 76 Kulturminister PÅR NUDER (s)	57
12 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	58
13 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU- nämndssammanträde	58
14 § Förnyad bordläggning.....	58
15 § Bordläggning.....	58
16 § Anmälan om interpellationer	58
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	59
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	60
19 § Kammaren åtskildes kl. 20.07.	61

